

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ANALÝZA VOLEBNÍCH PROGRAMŮ A VÝSLEDKŮ VOLEB DO
EVROPSKÉHO PARLAMENTU V ROCE 2009**

Autor práce: Milan Korbek

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Doc. Dr. Mgr. Pána Lubomír, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	9
2 Analýza volebních programů politických stran, průběh a obsah volební kampaně v ČR.....	11
2.1 ODS.....	11
2.1.1 Ekonomická situace a hospodářská krize.....	12
2.1.2 Pracovní trh a zachování pracovních míst.....	13
2.1.3 Sociální systém.....	14
2.1.4 Energetická bezpečnost.....	15
2.1.5 Průběh a obsah volební kampaně.....	16
2.1.6 Shrnutí.....	17
2.2. ČSSD.....	17
2.2.1 Ekonomická a hospodářská situace, protikrizová opatření....	17
2.2.2 Pracovní trh a zaměstnanost.....	19
2.2.3 Sociální model.....	19
2.2.4 Popis situace v ČR, Evropská strana sociálně demokratická..	20
2.2.5 Průběh a obsah volební kampaně.....	21
2.2.6 Shrnutí.....	22
2.3 KSČM.....	23
2.3.1 Evropa jistoty, Evropa bez bariér, Evropa jako místo pro úspěšný život.....	23
2.3.2 Evropa ekonomického rozvoje a stability, demokratického dialogu.....	24
2.3.3 Evropa mírová, humánní, chránící životní prostředí.....	24
2.3.4 Průběh a obsah volební kampaně.....	24
2.3.5 Shrnutí.....	25
2.4 KDU – ČSL.....	25
2.4.1 Prosperita pro každého českého a evropského občana.....	25
2.4.2 Evropa jako bezpečné místo pro život.....	26
2.4.3 Boj proti oteplování zeměkoule a možnosti získávání energie.....	26
2.4.4 Sjedená Evropa jako silný světový hráč.....	27
2.4.5 Průběh a obsah volební kampaně.....	27

2.4.6 Shrnutí.....	28
2.5. Strana zelených.....	28
2.5.1 Finanční trh pro rozvoj, ekonomika a malé podnikání.....	29
2.5.2 Miliony zelených pracovních míst v EU, vzdělání a výzkum.....	29
2.5.3 Sociální politika, integrace a zaměstnanost, rovné příležitosti žen a mužů.....	30
2.5.4 Energetická nezávislost na Rusku a jaderná energetika.....	30
2.5.5 Ochrana životního prostředí, zemědělství.....	31
2.5.6 Průběh a obsah volební kampaně.....	32
2.5.7 Shrnutí.....	33
3. Komparace volebních programů ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, a SZ.....	34
3.1 Ekonomická situace v České republice, finanční a hospodářská krize..	34
3.2 Pracovní trh a politika vytváření nových pracovních míst.....	36
3.3 Sociální systém.....	39
3.4 Energetická nezávislost a bezpečnost.....	41
3.5 Vzdělání a výzkum.....	43
3.6 Ochrana přírody a krajiny.....	45
3.7 Shrnutí.....	46
4. Analýza výsledků voleb do Evropského parlamentu.....	47
4.1 Předvolební průzkumy a jejich shrnutí.....	47
4.2 Výsledky voleb do Evropského parlamentu.....	49
4.3 Regionální voličská podpora.....	50
4.4 Struktura Evropského parlamentu dle frakcí po volbách v roce 2009..	51
4.5 Shrnutí.....	53
5. Srovnání výsledků voleb v roce 2004 a 2009.....	54
5.1 Srovnání průzkumů veřejného mínění v letech 2004 a 2009.....	54
5.2 Srovnání výsledků voleb v letech 2004 a 2009.....	55
5.3 Porovnání regionální voličské podpory v letech 2004 a 2009.....	56
5.4 Srovnání struktury Evropského parlamentu dle frakcí v letech 2004 a 2009.....	57
5.5 Shrnutí.....	58
6. Specifika voleb v jižních Čechách.....	59

Závěr	63
Seznam použité literatury	67
Seznam zkratk	70
Seznam příloh	71
Přílohy	72
Abstrakt	77
Abstract	78

Úvod

Evropský parlament je jedinou z institucí Evropské unie, která je volena přímo občany členských zemí. Zároveň jde o jediný přímo volený mnohonárodnostní parlament na světě. Touha poznat Evropský parlament se v České republice zvyšovala především z důvodu vstupu České republiky do Evropské unie. Český občan tedy nyní může zasáhnout svým hlasem do složení Evropského parlamentu.¹

Zvolené téma bakalářské práce s názvem Analýza volebních programů a výsledků voleb do Evropského parlamentu v roce 2009 je velmi aktuální hlavně proto, že volby do Evropského parlamentu proběhly v ČR již podruhé a nabízí se tak jisté srovnání.

V první kapitole jsou popsány metody, které byly použity na vypracování této bakalářské práce. Dále se zde snažím nastínit cíl, ke kterému má tato práce směřovat.

Ve druhé kapitole provádím analýzu volebních programů. Do Evropského parlamentu kandidovalo na území České republiky celkem 33 politických stran. Analýzu volebních programů provádím u 5 vybraných politických stran, kterými jsou ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a Strana zelených. Zdůrazňuji fakta, která jednotlivé strany slibují a se kterými vstoupily do voleb do Evropského parlamentu. Text je členěn do jednotlivých podkapitol, ve kterých analyzuji jednotlivé pasáže volebních programů. Při analýze vycházím nejen z volebních programů vybraných politických stran, ale pro zpřesnění rovněž používám českých deníků, kterými jsou Mladá fronta Dnes a Právo.

Ve třetí kapitole provádím komparaci volebních programů v těchto oblastech: Ekonomická situace ČR - finanční a hospodářská krize, pracovní trh a politika vytváření nových pracovních míst, sociální systém, energetická nezávislost a bezpečnost, vzdělání a výzkum, ochrana přírody a krajiny. Ukazuji, jak se jednotlivé strany vyjadřují k výše uvedeným tématům, zda existují body, na kterých se vybrané politické strany shodnou apod.

Čtvrtá kapitola s názvem Analýza výsledků voleb do Evropského parlamentu ukáže, jak viděly výsledky voleb jednotlivé průzkumy. Ukazuji zde, jak volby do Ev-

¹ více SHACKLETON, M., PETERSON, J. The European Parliament. In. Oxford, 2002, s. 95.

ŠARADÍN, P. a kol. Volby do Evropského parlamentu v České republice. Olomouc, 2004, s. 11.

ropského parlamentu vlastně dopadly a jaké zastoupení v Evropském parlamentu mají jednotlivé frakce.

Volby do Evropského parlamentu se v České republice konaly poprvé v roce 2004 a byly proto pro strany velkou neznámou. Bylo těžké zvolit strategii pro volby a především předvolební kampaň. Tak např. ČSSD vedla kampaň podobně, jako pro volby do Poslanecké sněmovny, ostatní strany přizpůsobily kampaň spíše volbám komunálním. V roce 2004 proběhly volby do Evropského parlamentu v době koaliční vlády ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU. V době voleb do Evropského parlamentu v roce 2009 byla v České republice vláda úřednická. Z tohoto i jiných důvodů provádím v páté kapitole srovnání výsledků voleb v letech 2004 a 2009.

Šestá kapitola má název Specifika voleb v jižních Čechách. Zde analyzuji, jak se v tomto regionu volilo, jak volby dopadly v jednotlivých okresech a zda tu byla nějaká specifika oproti zbytku České republiky. Srovnání výsledků voleb podle okresů bývá obvykle velmi zajímavé, protože odráží sociálně-ekonomickou úroveň a náladu obyvatel v různých částech regionu.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je, na základě studia, přípravy, průběhu a výsledků voleb, odborné literatury, informačních brožur, volebních programů a televizních debat, analyzovat předvolební průzkumy a volební programy. Pro tuto práci byly vybrány ty politické strany, u kterých předvolební průzkumy předpokládaly zvolení do Evropského parlamentu v roce 2009. Dalším cílem práce je porovnat výsledky voleb v letech 2004 a 2009, poukázat na rozdíly, a pokud to bude možné, zkusit vysvětlit, proč k nim došlo. V práci se podrobněji zaměřím na průběh a výsledky voleb v Jihočeském kraji a rozdíly ve výsledcích oproti jiným krajům a celé ČR.

Přestože shromáždění volebních programů nebyla věc jednoduchá, toto se podařilo a já jsem v této práci mohl provést jejich analýzu. Na území České republiky kandidovalo celkem 33 politických subjektů, což bylo o 2 více, než v roce 2004. K analýze jsem vybral politické programy stran, které dle průzkumu měly reálnou šanci se v roce 2009 do Evropského parlamentu dostat. Jsou jimi ODS a jejich volební program s názvem volby 09. ČSSD, která svůj program nazvala Jistota. KSČM vstoupila do voleb s programem nazvaným Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009. KDU-ČSL nazvala svůj program Volební program pro volby do Evropského parlamentu 2009 – 2014. Poslední stranou, kterou jsem se při této analýze zabýval, byla Strana zelených. Jejich program měl název Program Strany zelených do Evropských voleb. Všechny volební programy byly možné získat z internetových stránek jednotlivých politických stran, nebo v oblastních kancelářích. Pro zpřesnění analýzy volebních programů jsem využil také články největších českých deníků, kterými jsou Mladá fronta Dnes a Právo.

Srovnání výsledků jsem provedl především porovnáním výsledků voleb do Evropského parlamentu v roce 2004 a 2009. Výsledky z roku 2004 jsem získal jednak z knihy s názvem Volby do Evropského parlamentu v České republice, jejímž autorem je Pavel Šaradín a kolektiv. Tato kniha se mimo jiné zabývá právě volební kampaní pro volby do Evropského parlamentu v roce 2004, analýzou volebních programů a analýzou výsledků voleb, rovněž v roce 2004. Výsledky z roku 2004 jsou rovněž dostupné na stránkách Českého statistického úřadu. Volební zisky jednotlivých politických stran a počty mandátů v letech 2004 a 2009 jsem porovnal nejen s výše jmenovanou knihou, ale také s internetovým politologickým časopisem E-POLIS, dostupným na interneto-

vých stránkách.² Výsledky voleb do Evropského parlamentu, volební zisky jednotlivých stran a počty mandátů, rovněž pro rok 2009 jsem získal hlavně ze stránek Českého statistického úřadu. Tyto výsledky byly též zveřejněny na internetové stránce www.volby.cz. Pro větší přehlednost jsou v práci využity základní grafy a tabulky. Doplnkové tabulky, grafy a mapy jsem umístil v příloze této práce. Tyto by měly zejména umožnit lepší srovnání výsledků voleb, regionální voličské podpory, zisku mandátů apod. v letech 2004 a 2009. V této práci nebylo použito žádného dotazníkového šetření ani jiné ankety a to z důvodu, že volby a jejich výsledky dostatečně vyjadřují názory voličů.

Analýzu volebních programů, volební výsledky, zisky politických stran, počty mandátů a další výsledky voleb do Evropského parlamentu pro rok 2004 jsem získal z tištěných zdrojů či publikací, kterými jsou např. Volby do Evropského parlamentu v České republice. Autorem této knihy je Pavel Šaradín a kolektiv. Dalšími tištěnými zdroji, které jsem v práci použil, pak byl politologický časopis E-Polis. Doplnkově bylo využito internetových zdrojů.

Protože volby do Evropského parlamentu se v České republice v roce 2009 konaly na začátku června 2009, nenalezl jsem žádnou publikaci, která by tyto volby popisovala, mapovala, či se jimi jinak zabývala. Proto jsem pro výsledky, analýzy a srovnání využil tištěných zdrojů, jakými byly zejména následující volební programy: Volební program ODS s názvem volby 09, volební program ČSSD s názvem Jistota – program pro rok 2009, volební program KSČM s názvem Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009, volební program KDU-ČSL s názvem volební program pro volby do Evropského parlamentu 2009 – 2014 a program Strany zelených nazvaný program Strany zelených do Evropských voleb. Pro zpřesnění analýz, komparací a výsledků, týkajících se voleb do Evropského parlamentu v roce 2009, jsem využil různých odborných článků z největších českých deníků, kterými jsou Právo a Mladá fronta Dnes. Doplnkově opět bylo využito internetových zdrojů uvedených v literatuře.

² <http://www.e-polis.cz/evropska-unie/275-volby-do-evropskeho-parlamentu-v-cesko-republice-2004>

2. Analýza volebních programů největších politických stran, průběh a obsah volební kampaně

Do Evropského parlamentu kandidovalo na území České republiky v roce 2009 celkem 33 politických stran. Analýzu volebních programů provedu u 5 vybraných politických stran, kterými jsou ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a Strana zelených. Zdůrazním fakta, která jednotlivé strany slibují a se kterými vstoupily do voleb do Evropského parlamentu. V jednotlivých podkapitolách budu analyzovat jednotlivé pasáže volebních programů. Při vypracovávání analýzy budu vycházet nejen z volebních programů výše uvedených politických stran, ale pro zpřesnění bude použito největších českých deníků, kterými jsou Mladá fronta Dnes a Právo.

2.1 ODS³

Hlavním heslem ODS v případě evropské politiky je: střízlivě, prakticky a realisticky, což značí především aktivní přístup k evropské integraci. Krize na finančních trzích a následné zpomalení ekonomiky bylo testem právě této integrace.

Fáze ekonomického vývoje jsou v jednotlivých členských státech EU rozdílné. Jedny jsou malé a závislé na vývozu, jiné velké se silnou domácí spotřebou. Z toho plynou i rozdílná ekonomická opatření. Jak je možné pozorovat, pro projekt EU existují dvě cesty. Na straně jedné vládne evropské rétorice duch poválečného federalistického ideálu. Na druhé straně si silné členské státy uvědomují nutnost položení základů nové vnitřní hierarchie. Výsledkem tohoto je zavádění zjednodušujících procesů, jakými jsou euroústava, Lisabonská smlouva.

Cílem ODS je působit na evropské politické scéně tak, aby byla schopna představit alternativu doposud převládajícím představám o EU, které dle ODS neodpovídají realitě 21. století. Heslem volební kampaně a strategie ODS pro volby do Evropského parlamentu bylo „řešení místo strašení“. Neopírá se o katastrofické scénáře, nesnaží se voliče vyděsit. Hospodářská recese posiluje tendence členských států EU chránit hospo-

³ Zpracováno podle Volebního programu ODS. ODS.EU, volby 09, 2009, s. 1-34.

dářské a sociální zájmy občanů a prohlubuje mezivládní charakter. Scénářem není potřeba strašit.⁴

ODS nebude váhat s prosazováním vlastní národní strategie zejména tam, kde nebude možno dosáhnout dohody na úrovni EU. Na druhou stranu existují oblasti, kde jsou individuální možnosti státu nedostatečné a kde je nutné integraci prohloubit.

2.1.1 *Ekonomická situace a hospodářská krize*

Protože provázanost ekonomiky České republiky s ekonomikami ostatních vyspělých zemí, zejména pak Evropské unie je značná, nevyhnuly se jí dopady současné hospodářské krize. Díky proexportní orientaci je doba a rychlost obratu do jisté míry vázána na zlepšení situace v okolních zemích. Cílem přijaté reformy veřejných financí bylo zabrzdit růst sociálních mandatorních výdajů. Díky této reformě a za doby vedení ODS byl v roce 2008 nejnižší schodek státního rozpočtu od roku 1997 ve výši 19,4 mld. Kč.

Do protikrizových opatření patří zejména snížení sociálního pojištění, které vstoupilo v platnost v roce 2009, zavedení slev na sociálním pojištění pro zaměstnavatele, zrychlení odpisů majetků, které pomůže především podnikatelům, změna nedokonalého insolventního zákona a zachování životaschopných firem a v neposlední řadě také fakt, že zaměstnavatelé mohou čerpat miliardy z Evropského sociálního fondu na zvyšování kvalifikace těch zaměstnanců, kteří by byli ohroženi propouštěním.⁵

ODS dále prosazuje snížení daní. Přestože došlo v poslední době k významnému poklesu, celkové daňové zatížení v České republice není stále uspokojivé. Nižší daně zvyšují přirozenou poptávku a umožňují tudíž návrat peněz zpět do ekonomiky. Snížení administrativy pro firmy a živnostníky stojí přes 80 miliard korun ročně. Její snížení by v konečném důsledku znamenalo investice do dalšího rozvoje a vytváření nových pracovních míst. Zjednodušení podnikatelského prostředí je velkým problémem v době hospodářské krize je odbyt českých výrobků na zahraničních trzích. Investice do obchodní diplomacie zvyšuje povědomí o českých firmách a rychle se vrátí v podobě ekonomického růstu. Firmy svedou o nové zákazníky boj, z čehož vyplývá, že nedochází k nabourávání tržních principů. Zvýšení tlaku na liberalizaci světového obchodu bylo

⁴ Volební program ODS, volby 09, 2009, s. 09.

⁵ Volební program ODS, volby 09, 2009, s. 12.

v historii vždy doprovázeno hospodářským růstem. Ústupky musí provést jak rozvojové trhy, tak i Evropa a Spojené státy v oblastech, kde se prosazují ochranná opatření.

2.1.2 *Pracovní trh a zachování pracovních míst*

V letech 1999 – 2006, za vlády sociální demokracie, nezaměstnanost vysoce přesahovala 400 tisíc lidí. Od srpna 2002 do srpna 2006 činila průměrná nezaměstnanost 515 tisíc a svého vrcholu dosáhla v únoru 2004, kdy dosáhla rekordních 570 tisíc nezaměstnaných. Toto vše ukazuje na nezbytnost reforem sociálního systému.

Cílem sociálního systému je vytváření prostředí, kdy i práce za nižší mzdu je výhodnější, než sociální dávky. Na základě změn, které vláda provedla, poklesla v červnu 2008 nezaměstnanost na 298 tisíc, tj. 5%. Ke zlepšení došlo zejména u dlouhodobě nezaměstnaných nad jeden rok, jejichž podíl dosahoval za vlád ČSSD 50% a který se snížil pod úroveň 30%.

Tvrzení, že pružný trh omezí práva zaměstnanců, není pravdou a dle ODS je nezbytné ve změnách sociálního systému pokračovat. Nepružný trh neumožňuje firmám přijímat více zaměstnanců a vytvářet nová pracovní místa a zaměstnanec zůstává v evidenci úřadů práce. Naopak pružný trh umožňuje větší volnost, což přináší pozitiva jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele.

K dalším krokům, kterých chce ODS dosáhnout, patří např. snížení nákladů práce především z důvodů, že daně a odvody patří v České republice stále mezi nejvyšší v zemích OECD. Dle ODS existuje snaha a prostor, jak nabídnou firmám pracovní sílu za výhodnějších podmínek než jinde. Pro trvale udržitelný rozvoj, podporu podnikání a snižování nezaměstnanosti je nezbytné zvyšování kvalifikace zaměstnanců. Stát může podporovat kvalifikace přímo, prostřednictvím úhrady nákladů na vzdělání, nebo nepřímo, prostřednictvím daňových zvýhodnění vzdělávání zaměstnanců a zaměstnavatelů. Vedle zvyšování vzdělanosti chce ODS také posilovat investice do vědy, výzkumu a inovací. Na této oblasti se zpravidla podílí z poloviny soukromý a z poloviny veřejný sektor. V neposlední řadě se chce ODS zaměřit na oblast infrastruktury, zejména pak na budování, zdokonalování a investice do infrastruktury. Tímto krokem chce ODS nabídnout nejen zlepšení infrastruktury, ale také pracovní příležitosti pro české firmy a za-

městnance. Díky pomoci evropských fondů půjdou do infrastruktury v příštích letech miliardy korun, což pomůže vytvořit desítky tisíc pracovních míst.

2.1.3 Sociální systém

ODS kritizuje ČSSD především v tom, že zanechala dědictví v podobě málo adresného a vysoce nákladného sociálního systému. Proto bylo nutné přistoupit ke změnám sociálního systému. Výsledky za rok 2008 ukazují, že na této reformě nejvíce vydělaly rodiny s dětmi. Růst čistých veřejných peněžních příjmů rodin zaměstnanců s dětmi dosáhl v roce 2008 meziročně o 9,7 % a jejich životní úroveň tak stoupla o téměř 4 %.

Celkové výdaje do oblasti sociálních služeb vzrostly v roce 2009 ze 13 mld. na 25 mld. V roce 2009 přesáhne průměrný důchod 10 tisíc Kč a jeho reálná hodnota bude nejvyšší od roku 1989. Péče o seniory však stále není na úrovni odpovídající vyspělým státům.⁶

Demografický vývoj, prudký nárůst osob starších 60 let a zároveň klesající počet ekonomicky aktivních lidí je základním důvodem důchodové reformy. První etapa této reformy přispěje k lepší finanční udržitelnosti důchodového systému a stabilizuje ho na dobu nejméně 30 let. Bez této reformy by došlo k výraznému prohlubování schodku důchodového systému.

Dle ODS sociální demokracie opět rozhodla vsadit na líbivou politiku, že všechno slíbí všem a to bez ohledu na to, kdo tyto sliby zaplatí. „Cenou za tyto „nejistoty“ může být nejistota splácení těchto drahých slibů v blízké budoucnosti“⁷, což je vidět například v Maďarsku, kde stát nemá peníze na financování drastického dluhu.

Prioritou v oblasti adresného sociálního systému je snižovat daně tak, aby se občané mohli sami rozhodnout, jak své peníze využijí. Důležitá je jistota, že v případě nezaviněné nouze stát pomůže. Na druhé straně musí být každý zodpovědný za sebe a svou rodinu v situacích, kdy se mu vede dobře. Novinkou je zavedení tzv. třírychlostní rodičovské dovolené (2, 3 a 4 roky) s odstupňovanou výší rodičovského příspěvku.

⁶ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 17.

⁷ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 18.

Každý se tak může rozhodnout, jak dlouho se bude naplno věnovat péči dítěte. K lepšímu sladění pracovního a soukromého života přispívá rozšíření nabídky alternativních forem hlídání, miniškolky zřizované firmami apod.⁸

Aktivnější přístup k seniorům, to je další oblast, kterou se naše společnost musí aktivně zabývat. Faktem zůstává skutečnost, že populace stárne, a proto se naše společnost musí zabývat oblastmi, kterými jsou např. podpora pobytu seniorů v domácím prostředí, provázání sociální a zdravotní péče, podpora komunitních center a stacionářů, zvýšení kvality ústavní péče, vyšší standardy kvality apod.⁹

2.1.4 Energetická bezpečnost

Pod tímto termínem si představíme především schopnost zajistit pro občany stabilní dodávky energie a energetických služeb. A to v dostatečném množství a kvalitě, za přijatelné ceny a s garancí, že Česká republika zajistí ochranu svých strategických i životních zájmů, při snížení závislosti na vnějších zdrojích.

Ve světě dominuje ekonomika a proto se i energeticky nezávislé a soběstačné státy mění na dovozce a odběratele. Dodávky energií se stávají především zbraní k ovlivňování zahraniční politiky. Největším problémem České republiky se jeví situace v oblasti dodávek plynu a elektroenergetiky. Velmi důležitá bude především aktivní mezinárodní spolupráce, zejména na úrovni EU. Evropský energetický trh je podmíněn především dobudováním plynovodů a elektrických přenosových soustav. V současné době se rozběhl proces na posuzování vlivu dostavba jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí ve spolupráci s reprezentací Jihočeského kraje.

Velkou prioritou České republiky jsou především jaderné a uhelné elektrárny. Je proto prosazován rozvoj jaderné energetiky a posunutí limitu těžeb uhlí v prostorech, kde je to vzhledem k řídkému osídlení možné. Toto pomůže dlouhodobě zvyšovat účinnost elektráren a stabilizovat situaci v českém teplárenství. Během plynové krize, přesto že se ČR nedotkla v plném rozsahu, se začalo ve velké míře hovořit o bezpečnosti dodávek plynu. V době českého předsednictví si ODS vzala za svůj cíl dobudování plynovodu Nabucco, který přivede do Evropy plyn přes Turecko a Balkán a oslabí tak vý-

⁸ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 19.

⁹ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 20.

znamnou pozici Ruska vůči EU v oblasti energetiky. Případné plynové krizi je tak možné se vyhnout. Přesto že je třeba vynaložit ještě mnoho úsilí, v průběhu českého předsednictví se EU této dohodě přiblížila prozatím nejvíce v historii.¹⁰ Oblasti energetické bezpečnosti se také dotýká podpora a další budování příhraničních rozvodných kapacit jak mezi ČR a okolními státy, tak v rámci celé EU. Prioritou je vytvoření jednotného trhu s elektřinou, na kterém bude možné koupit elektřinu např. z Francie a na druhé straně pomoci např. balkánským zemím, které trpí nedostatkem elektřiny.

2.1.5 Průběh a obsah volební kampaně

ODS zaměřila svoji volební kampaň především proti ČSSD. Dle Jana Zahradila (ODS) ČSSD parazituje především na ostudě, kterou sama způsobila tím, že se prosadila o vyslovení nedůvěry vládě uprostřed jejího předsednictví v Evropské unii. Naopak dle ČSSD si ODS dělá reklamu na svou aroganci a hloupost.¹¹

Občanští demokraté si v předvolební kampani nechali poradit od britských konzervativců, kterými jsou David Cameron a jeho tým.¹² Právě chybějící ofenziva, či nedostatečné argumenty napomohli porážce v krajských volbách. Tomuto se nyní ODS chtěla vyhnout.

Poprvé ve své historii ODS vyrazila s také s negativní kampaní. Na stránkách www.cssdprotivam.cz se opřeli do ČSSD. Internetová kampaň může oslovit především mladé lidi, zvláště pak prvovoliče. Dále také vznikaly stránky, které neměly s ODS nic společného, ale snažili se poškodit ČSSD.¹³ Jak úspěšná byla předvolební kampaň ODS nelze přesně říci, ale z volebních prognóz vychází ODS jako pravděpodobný vítěz.

Tab. 1: Předvolební průzkum CVVM

	ODS	ČSSD	KSČM	Strana zelených	KDU-ČSL
Průzkum CVVM-zisk v %	31	29	12,5	6,5	5

zdroj: vlastní, sestaveno na základě podkladů CVVM, 25. března 2009

¹⁰ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 23.

¹¹ ČTK, ODS spustila kampaň proti ČSSD i na YouTube, 2009, 20. března.

¹² ČT 24, ODS v předvolební kampani podpoří David Cameron., 2009, 25. května

¹³ ADAM, B. ODS a ČSSD na webu: vtípy, parodie, výpady. Mladá fronta DNES. 2009, 25. května, s. 2.

Dle názorů politologů vzrostly občanským demokratům volební preference díky českému předsednictví Evropské unii, úspěchu Mirka Topolánka na kongresu ODS a snaze řešit ekonomickou krizi. „Pro Čechy bylo zajímavé a sympatické, že jejich premiér se ukázal jako vlivný politik vedle významných osobností, který rozhoduje zásadní témata“¹⁴ Vyslovení nedůvěry vládě dle politologů ovlivnilo i voličské preference. Na volební kampaň ODS vynaložila okolo 40 milionů korun.

2.1.6 *Shrnutí*

V oblasti ekonomické situace a protikrizového opatření klade ODS důraz zejména na zavedení slev na sociálním pojištění pro zaměstnavatele, zrychlení odpisů majetků, které pomůže především podnikatelům, změna nedokonalého insolventního zákona a zachování životaschopných firem apod. Druhou oblastí, na kterou se ODS zaměřila, byl pracovní trh. Protože nepružný trh neumožňuje firmám přijímat více zaměstnanců a vytvářet nová pracovní místa, zdůrazňuje ODS nutnost pokračovat v reformách sociálního systému. Prioritou je snižovat daně tak, aby se občané mohli sami rozhodnout, jak své peníze využijí. Novinkou, kterou chce ODS prosadit je zavedení „třírychlostní“ rodičovské dovolené. Větší pozornost stárnoucí populaci chce ODS dosáhnout především podporou pobytu seniorů v domácím prostředí, provázáním sociální a zdravotní péče, podporou komunitních center a stacionářů, zvýšením kvality ústavní péče. Poslední oblastí, na kterou ODS klade ve svém programu důraz je energetická bezpečnost a soběstačnost. Zejména po plynové krizi „oprášila“ ODS projekt Nabucco, který by měl zajistit nezávislost ČR na Rusku a předejít do budoucna plynové krizi. Volební program je poměrně rozsáhlý a přehledný. ODS se věnuje téměř výhradně domácí tematice.

2.2 ČSSD¹⁵

2.2.1 *Ekonomická a hospodářská situace, protikrizová opatření*

Mezi hlavní koncepční a systémová opatření, prosazované ČSSD patří například rychlé přijetí Lisabonské smlouvy, vypracování jednoznačné strategie pro přijetí společné měny Eura, kde navrhuje pracovní variantu přijetí k 1.1.2013. Mezi další opatření

¹⁴ KUBÁČEK, J. zdroj ČT24, v průzkumu CVVM získala největší podporu ODS, 2009, 25. března.

¹⁵ Zpracováno podle volebního programu ČSSD, Jistota, 2009, s. 1-56.

patří přijetí proexportních opatření, aktualizovat strategie hospodářského růstu a vytvořit koordinační a hospodářské rady krajů.

Ve finančním sektoru usiluje ČSSD o následující: věnovat větší pozornost mezi-bankovnímu sektoru, nabídnout i nižší nominály státních dluhopisů, přijmout opatření umožňující urychlené navýšení kapitálu a to v takové formě, že by mohl akcionáře v navyšování zastoupit dočasně i stát.¹⁶ V oblasti sociální ochrany a stimulace chce sociální demokracie zavést půjčky pro mladé lidi, zavést studentské půjčky a půjčky na bázi stavebního spoření, zvýšit sociální stipendia, zvyšovat sociální minima, zvýšit starobní důchody, zvýšit platy ve veřejné sféře, apod.¹⁷ Ve svém programu se ČSSD věnuje také zdravotnictví. V této oblasti usilují především o zrušení poplatků ve zdravotnictví, či zlepšení kvality zdravotní péče.¹⁸

S výjimkou deprese třicátých let představuje hospodářská krize zjevně nejzávažnější hospodářský pokles. „Svět naivních hesel trhu bez regulace a neomezené tržní svobody se zhroutil.“¹⁹ Ti, kdo chtěli omezit sociální stát, se nyní dožadují zvláštního sociálního státu a solidarity sami pro sebe. Příkladem může být pravicový ekonom Jeffrey Sachs, který paradoxně odůvodňuje nutnost „levicových“ finančních injekcí do největších amerických automobilek apod. Česká i evropská politika mají stejné základní rysy a to sice souboj pravice a levice. Levice předkládá program jistoty a sociálního bezpečí, pravice věří, že stačí podporovat pouze silné. „Pravicová neoliberální doktrína selhala, neregulované finanční trhy nejsou životaschopné“²⁰ Krize před námi je zcela mimořádná a vyžaduje si proto mimořádné opatření, kterými mohou být např. zahájení opatření k obnově ekonomického růstu, zastavení reformní snižování sociálních výdajů veřejných rozpočtů a přehodnocení tzv. reformních opatření, která nemají nic společného se základním cílem zmírnit ekonomické a sociální dopady krize, zlepšení koordinaci regulační, rozpočtové a měnové politiky, posílení evropské regulace cen monopolních subjektů a v neposlední řadě také zastavení privatizaci v oblasti veřejného majetku.²¹

¹⁶ Jistota, Program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 23.

¹⁷ Jistota, Program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 27.

¹⁸ Jistota, Program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 28.

¹⁹ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 17.

²⁰ GALBRAITH, J. prosincová rada PES (Evropská strana sociálně demokratická)

²¹ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 10.

2.2.2 *Pracovní trh a zaměstnanost*

Mezi hlavní cíle sociální demokracie patří zajistit stabilitu a udržitelný rozvoj. Chtějí zlepšit podmínky pro zaměstnance i zaměstnavatele, vytvořit širší prostor pro rozvoj malého a středního podnikání, chtějí, aby každý, kdo pracovat chce, se měl vždy lépe, než ten, který se práci vyhýbá. Zejména v období finanční krize klesá ve většině vyspělých zemí hrubý domácí produkt, roste nezaměstnanost, lidé v mnoha zemích mají oprávněné obavy o zaměstnání, plat, ztrátu bydlení, šokuje je propad hodnoty naspořených prostředků v penzijních či investičních fondech. Zajímají se náhle o to, co jim nabízí dlouho opomíjený sociální stát.²²

Vláda silou prosadila tragikomický rozpočet, který ignoruje krizi a naopak počítá s růstem téměř 5 %. V katastrofálně prohraných krajských a senátních volbách předseda Topolánek nakonec globální finanční krizi zaregistroval. Řady programových klišé se však vláda nezbavila. Příkladem, který ČSSD ve svém programu uvádí je, že vláda navrhovala pro boj s krizí cestu snížení daní, což by pomohlo monopolním podnikům. Naopak finanční pobídky navrhované ČSSD, které by stimulovaly potřebnou investiční poptávku v zemi, byly odloženy až po krizi.²³

2.2.3 *Sociální model*

Spor mezi pravicí a levicí je vyhraněn zejména v otázce sociálního modelu. Každý, bez ohledu na svůj majetek, by měl mít přístup k vybraným základním hodnotám, kterými jsou např. přístup ke kvalitnímu vzdělání. Další oblasti, které tento model zahrnuje, jsou povinné zdravotní pojištění z důvodu nutnosti pojištění proti ztrátě zaměstnání či ztrátě schopnosti obživy. Významným prvkem je rovnost, zejména rovnost mužů a žen. ČSSD chce odstranit bariéry a prosazovat práva žen.²⁴

²² Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 17.

²³ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 18.

²⁴ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 11.

2.2.4 Popis situace v České republice, Evropská strana sociálně demokratická

Skutečností je, že v České republice neexistovali závažné vnitřní příčiny finanční krize. Český finanční systém jako celek je funkční, přesto je pokles burzy, přísnější podmínky pro poskytování hypoték realitou. Listopadový pokles průmyslové výroby o 17,4 % byl nejvyšší v Evropě. Za důležité ČSSD považuje nutnost zaměřit se na stabilizaci klíčových subjektů, oživení hospodářské aktivity. Při řešení finanční krize byly použity stejnými prostředky, jaké byly užity pro řešení bankovní a podnikové krize na přelomu tisíciletí. Ve svém programu ČSSD uvádí, že respektuje práci ČNB a i přes snahu prezidenta politizovat tuto instituci, udržuje si tato uznání jako monetární a regulační autorita.

Při řešení finanční krize a hospodářská recese není místem pro boj mezi levicí a pravicí. Krize a hluboká recese jsou momenty, kdy se vláda a opozice musí domluvit. Zatímco Mirek Topolánek a ministr financí Kalousek v říjnu 2008 označovali požadavky sociální demokracie k sestavení společného týmu pro řešení krize za šíření poplašné zprávy, na začátku ledna jednostranně ustavili Národní ekonomickou radu vlády (NERV). Proti tomuto však měli výhrady dokonce i koaliční partneři. Sociální demokracie již nemá zájem o minoritní postavení v této radě a je připravena být partnerem vládě, pokud budou navržena konkrétní protikrizová opatření.²⁵

ČSSD se ve svém programu, jako jediná z analyzovaných stran, zmiňuje také o frakci, jejíž členem v Evropském parlamentu je. Strana evropských demokratů usiluje o vytvoření bezpečnější, spravedlivější společnosti a zájmy lidí jsou pro ni na prvním místě. Finanční krize ukazuje, že události v jedné části světa mohou mít zničující dopady i u nás doma. Žádná země nemůže řešit globální problémy sama a pro vyrovnání se s touto finanční krizí je důležité najít společnou řeč a vyvíjet společné úsilí. Tomuto může dle ČSSD napomoci i přijetí Lisabonské smlouvy z důvodu, že Evropa bude schopna lépe řešit společné úkoly.

„My socialisté, sociální demokraté a progresivní demokraté máme společné hodnoty a společnou vizi. Budeme spolupracovat, abychom vytvořili spravedlivější, bezpečnější a zelenější Evropu. Společně jsme silou, která může přinést změnu.“²⁶ Dále

²⁵ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 21.

²⁶ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 33.

na str. 34 – 35 svého programu ČSSD uvádí některé rozdíly mezi konzervativci a právě sociální demokracií. Konzervativci např. tvrdí, že kvůli globalizaci lidé musí pracovat déle a tvrději. Oproti tomu sociální demokracie tvrdí, že je třeba pracovat chytřeji, nikoliv tvrději. Konzervativci chtějí nechat bohaté, aby byly ještě bohatší a to na úkor kohokoliv jiného. ČSSD věří v sociálně tržní hospodářství a v solidaritu mezi generacemi. Konzervativci hovoří o změně klimatu, demokraté chtějí konkrétní a reálnou akci na ochranu životního prostředí apod.

V rámci znovunastartování ekonomiky a zabránění novým finančním krizím se chtějí sociální demokraté soustředit na reformu finančních trhů, a to tak, aby sloužili reálné ekonomice, pracovním místům a růstu. Koordinovaná spolupráce v EU by mohla napomoci ochránit úspory, důchody a domovy lidí. Jsou potřebná nová pravidla, která by účinně bránila střetu zájmů, je nutné zlepšit evropský systém dohledu. Je nutné skoncovat s daňovými ráji a úniky, je nezbytná spolupráce se všemi globálními partnery při reformování globální finanční architektury.

V oblasti Evropské strategie inteligentního zeleného růstu a pracovních míst ČSSD navrhuje, aby do roku 2020 bylo vytvořeno 10 milionů nových pracovních míst – z toho dva miliony v sektoru obnovitelných energií. Je nezbytné zefektivnit dopravu v Evropě tak, aby byla finančně dostupná a „čistá“. Dále navrhuje zajištění spravedlivějšího jednání s lidmi, ochranu občanských práv, prosazování rovnoprávnosti pohlaví pro všechny, účinné řízení migrace a podporu míru a bezpečnosti.

2.2.5 *Průběh a obsah volební kampaně*

Volební kampaň sociální demokracie je zaměřena především na opatření proti krizi. Hlavním cílem je zjednodušit a zrychlit čerpání peněz z evropských fondů. Usilovat chtějí rovněž o to, aby k volbám do Evropského parlamentu přišlo co nejvíce lidí. Dle lídra kandidátky ČSSD Jiřího Havla musí být evropské volby druhým referendem o vládě Mirka Topolánka. „Řekněte našemu programu ano a řekněte vládě ne“²⁷

Obdobně, jako je tomu v případě ODS, je kampaň postavena proti nejsilnější konkurenční straně. Příkladem může být jeden z billboardů, na kterém sociální demo-

²⁷ STRAŠÍKOVÁ, L. Kampaň k volbám do EP postaví sociální demokraté na opatření proti krizi. 2009, 14. února., lídr kandidátky ČSSD, J. Havel.

kracie spočítala expremiéroví ODS, že na rovné dani vydělal 293 732,- korun, zatímco lidé s průměrnými příjmy vůbec nic. Obdobně je na tom údajně Jan Zahradil, který ve Štrasburku vystupuje minimálně, a proto každé jeho slovo přišlo daňové poplatníky na 18 tisíc korun. Dle ČSSD vláda doposud neprosadila jediné opatření, nepředložila žádná opatření proti krizi. Dle slov místopředsedy ČSSD Bohuslava Sobotky přispěla reforma veřejných rozpočtů k tomu, že hospodářský růst se zastavil ještě dříve, než se v Česku projevila světová finanční a hospodářská krize. „Díky špatné Topolánkově hospodářské politice se v roce 2008 nerealizoval růst až 70 miliard korun, není žádných pochyb, že vláda loni na podzim krizi podcenila.“²⁸

Předvolební kampaň ČSSD byla doprovázena četnými vajíčkovými útoky. Nedá se ovšem mluvit pouze o negativním dopadu. Ukazuje se, že tyto útoky mohly pomoci jak konkurenční ODS, tak i samotné ČSSD.

Volební kampaň ČSSD ve Zlínském kraji podpořil bývalý německý kancléř Gerhard Schröder, který se v minulosti mimo jiné zúčastnil výstupu na horu Říp. „Přijel jsem Jiřího podpořit, protože je to můj přítel. Navíc čelí drsným útokům, které nemají s demokratickou diskusí nic společného. Dnes jsou to vejce, zítra kameny.“²⁹ Na eurovolby ČSSD oficiálně vynaložila kolem 40 milionů korun.

2.2.6 *Shrnutí*

Z analýzy volebního programu ČSSD pro volby do Evropského parlamentu vyplývá, že nejen předvolební kampaň, ale i velká část tohoto programu je postavena na finanční krizi a protikrizových opatřeních. V oblasti sociální ochrany a stimulace chce sociální demokracie zavést půjčky pro mladé lidi, zavést studentské půjčky a půjčky na bázi stavebního spoření atd. V oblasti zdravotnictví je pak nejvýznamnějším cílem, který zajisté zapůsobil na voliče, zrušení poplatků ve zdravotnictví a výrazné zlepšení zdravotní péče. Prosadit chce ČSSD zlepšení podmínky pro zaměstnance i zaměstnavatele, vytvoření širšího prostoru pro rozvoj malého a středního podnikání. Za důležité ČSSD považuje nutnost zaměřit se na stabilizaci klíčových subjektů, oživení hospodářské aktivity. Ve svém programu se sociální demokraté věnují nejen České republice a

²⁸ SOBOTKA, B., místopředseda ČSSD

²⁹ MATYÁŠ, Z. ČSSD podpořil i kancléř Gerhard Schröder. Mladá Fronta DNES, 2009, 3. května, s.01.

domácím tématům, ale též frakci, jejímž členem v Evropském parlamentu jsou. Volební program je rozsáhlý, přehledně uspořádán do kapitol.

2.3 KSČM³⁰

Na rozdíl od volebních programů ODS a ČSSD zvolila KSČM podstatně stručnější program s názvem Otevřený volební program KSČM pro volby do evropského parlamentu 2009 a ve kterém se zaměřuje na 3 klíčové body.

2.3.1 *Evropa jistoty, Evropa bez bariér, Evropa jako místo pro úspěšný život*

V době finanční krize KSČM jako nejdůležitější pro občany prosazuje práci a energetickou stabilitu. Odmítá agresivní politiku NATO a podíl ČR na zahraničních misích. Všechny tyto aktivity nejen že ohrožují bezpečí občanů, ale i ekonomickou stabilitu a vztahy mezi jednotlivými zeměmi. Tzv. Evropu jistoty chce KSČM zejména pro naše občany, rodiny a děti, pro přírodu a prostředí, ve kterém žijeme, pro práci našich občanů, pro cenovou a energetickou stabilitu a v neposlední řadě pro odbyt českých výrobků.

Evropu bez bariér chtějí komunisté prosadit zejména pro osoby, zboží, služby kapitál, pro všechny poctivě pracující občany, pro sociální a zdravotní handicapy a také pro důstojný život všech lidí bez rozdílů. Evropa by měla být regionem, v němž se daří překonávat jakákoliv znevýhodnění občanů, bez rozdílu bydliště, věku, pohlaví, zdravotního stavu apod. Pro úspěšný život chtějí prosazovat podporu v oblastech, kterými jsou jistota zaměstnání doma i v Evropě, vysoká kvalifikace, ochrana a posílení práv zaměstnanců, opatřením proti přesunu zahraničních firem z ČR výlučně pro vyšší zisk, vyšší investice do vzdělání, zdravotní péče, dopravy, bezplatné školství a v neposlední řadě zastavení další privatizace veřejného sektoru.

³⁰ Zpracováno podle volebního programu KSČM. Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu, 2009, s. 1-2.

2.3.2 *Evropa ekonomického rozvoje a stability, demokratického dialogu*

V této oblasti KSČM říká ano opatřením týkajících se především globální finanční krize, koordinované a ekologicky únosné energetické politiky, opatřením proti hospodářské krizi, uplatnění prvků participace zaměstnanců na řízení a zisku, stabilitě cen. Dosáhnout chtějí komunisté skutečné rovnosti občanů v unii, nezbytné lidské důstojnosti, svobody, demokracie, spravedlnosti a sociální ochrany. Své ano říkají také mezigenerační solidaritě, ochraně práv dětí, rovnosti mezi muži a ženami.

2.3.3 *Evropa mírová, humánní, chránící životní prostředí*

V tomto bloku se zaměřují především na podporu míru a úcty k životu, systému kolektivní bezpečnosti místo vojenských bloků, prostoru pro šíření svobody, bezpečnosti a práva, na podporu sociální a územní soudržnosti. Zároveň ale vyjadřují svůj nesouhlas s pokračováním neoliberalní politiky EU, se zhoršujícími se životními podmínkami občanů. Říkají NE nadřazování kterýchkoli států a národů při rozhodování, diskriminačním podmínkám pro nové členské země EU, včetně ČR.

Závěrem svého programu KSČM zdůrazňuje, že na svém programu má s kým pracovat a zejména proto podporuje proces politického sjednocování levicových sil nejen v EU, ale v celé Evropě.

2.3.4 *Průběh a obsah volební kampaně*

Předvolební kampaň KSČM byla dle jejího předsedy ovlivněna vysláním pořadu Proces H o Miladě Horákové, kdy pan Filip řekl: „Pane generální řediteli, považuji vysílání pořadu Proces H za narušení předvolební kampaně voleb do Evropského parlamentu, respektive přípravy a průběhu voleb. Opět se potvrzuje, že Česká televize i v předvolebním období, ale nejen v něm, je naprosto poplatná pravicovým stranám s jejich neustálým vracením se k minulosti proto, aby odváděly pozornost občanů od otázek současných.“³¹ Obecně se dá říci, že volební kampaň KSČM byla orientovaná na své tradiční voliče. Do předvolební kampaně komunisté investovali cca. 18 milionů korun.

³¹ Z dopisu předsedy KSČM řediteli ČT Jiřímu Janečkovi, uveřejněném na portále strany

2.3.5 *Shrnutí*

Program KSČM byl velmi stručný a strohý. Jednotlivé pasáže popisuje spíše obecně. KSČM se ve svém programu zmínila o finanční krizi, o politice NATO, kterou razantně odmítá. Prosadit chtějí skutečnou rovnost občanů, demokracii, spravedlnost, ale také mezigenerační solidaritu a ochranu práv dětí. Odmítá pokračovat v neoliberalní politice EU.

2.4 **KDU-ČSL**³²

Ve svém úvodu se program KDU-ČSL zabývá, ostatně jako i ostatní strany, finanční a hospodářskou krizí. Rok 2009 je bezesporu rokem těžkým a volby do Evropského parlamentu jsou důležité pro další budoucnost v Evropské unii. Globální problémy, jako je stárnutí populace, změny klimatu apod. nemůže řešit každá země jednotlivě, ale lze je řešit společně, tedy na Evropské úrovni. Idea Evropy je založena především na hodnotách, jakými jsou svoboda, úcta k důstojnosti každé lidské bytosti či solidarita s těmi, kdo ji potřebují. KDU-ČSL nabízí v krizovém roce 2009 jiná řešení, než například sociální demokraté, kteří krizi vzali jako nástroj k prosazení svých zastaralých programů znárodnování apod. Lidovci chtějí prosazovat především otevřené sociálně tržní hospodářství, které zachovává rovnováhu mezi volným trhem a sociální citlivostí. Dále chtějí Evropskou unii modernizovat a chránit evropské občany před negativními důsledky globalizace.³³

2.4.1 *Prosperita pro každého českého a evropského občana*

Pro KDU-ČSL není hospodářství jakousi ekonomickou džunglí, ale rámcem, který má sloužit ke spokojenému životu všech občanů. Současná finanční krize, která obklopuje téměř vše, byla způsobena zejména nedostatkem kontroly nad globálním finančním sektorem. Z toho důvodu je nutné pokusit se a zavést rozumnou regulaci finančních trhů. Jak lidovci zdůrazňují, není možné žít na úkor budoucích generací svých dětí a vnuků. V oblasti prosperity pak KDU-ČSL prosazuje kroky, kterými jsou zejména snižování schodku státního rozpočtu, rozvoj školství a vzdělávání, podpora výzkumu

³² Zpracováno podle volebního programu KDU-ČSL. Volební program pro volby do Evropského parlamentu 2009-2014. 2009, s. 1-16.

³³ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 03-04.

a vývoje, dohled nad finančními trhy a službami, výraznější podpora malého a středního podnikání a v neposlední řadě stanovení pevného data pro přijetí společné měny Eura.³⁴

2.4.2 *Evropa jako bezpečné místo pro život*

V této oblasti se KDU-ČSL zabývá především terorismem, neboť mezinárodním terorismem byla zrušena ona pomyslná hranice mezi problémy domácími a mezinárodními. V globalizovaném světě, ve kterém žijeme, se totiž všechno dotkne všech bez ohledu na to, v jaké části planety bydlíme. Prioritami jsou především modernizace evropského sociálního modelu, posílení pravomocí Europolu pro boj proti organizovanému zločinu a nelegální migraci, boj proti zločineckému obchodu s „bílým masem“, cílená opatření proti pedofilii, včetně přísnější kontroly internetu a v neposlední řadě také zavedení společné azylové politiky eliminující její zneužívání ekonomickými žadateli o azyl. Hlavním cílem je vytvořit lepší, bezpečnější a prosperující Evropu.³⁵

KDU-ČSL si klade povinnost bojovat nejen s terorismem a zakázaným obchodem, ale své úsilí chce rozvinout také proti nebezpečným výrobkům a službám. Prosažují, aby si děti hrály s bezpečnými hračkami, aby nosili kvalitní obuv či oblečení, aby jedli zdravotně nezávadné potraviny. Mezi hlavní body tedy patří chránit český trh před zdravotně závadnými potravinami či hračkami, informovat spotřebitele o jeho právech, zkvalitnit informace na obalech a etiketách, chránit seniory, děti a mladistvé před nekalými a agresivními obchodními praktikami. Jako velmi důležité považují lidovci podporovat kvalitní českou zemědělskou produkci a tradiční vinařství, stejně tak jako důstojné zacházení se zvířaty nejen v zemědělské výrobě.³⁶

2.4.3 *Boj proti oteplování zeměkoule a možnosti získávání energie*

Globální oteplování je nezadržitelnou realitou. Pro řešení těchto složitých otázek je nezbytné rychlé jednání. Je nutné vytvářet nová pracovní místa v oborech, které v budoucnu ušetří množství energií potřebných pro další rozvoj. Součástí energetické politiky KDU-ČSL je ovlivňovat nejen naši ekonomiku, ale dotýkat se i naší svobody. Krize v teplárenství se dle odborníků očekávají již v roce 2014 s omezením domácích

³⁴ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 04-05.

³⁵ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 07.

³⁶ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 09-10.

zdrojů hnědého uhlí, nebo v roce 2020 v oblasti elektroenergetiky. Při správně zvolené energetické koncepci je může být tento problém posunut až za horizont roku 2050. Již po roce 2020 se ale Česká republika dle odhadů expertů stane dovozce, nikoliv exportérem elektřiny. Dle modelu Francie KDU-ČSL zahájila debatu o možnostech rozšíření atomové energie, která je nejen levnou, ale hlavně ekologickou alternativou.³⁷

Prioritami v oblasti boje proti klimatickým změnám je přirozeně společná energetická politika EU, podněcování k rozvoji zelených technologií, vzrůst podílu obnovitelných zdrojů energie, využívání nukleární energie a zejména po plynové krizi také hledání vhodných cest ke snížení energetické závislosti na Rusku (projekt nového plynovodu Nabucco). KDU-ČSL rovněž podporuje další zateplování budov a to zejména pomocí zvýhodněných úvěrů či účelových státních nebo evropských dotací.³⁸

2.4.4 *Sjednocená Evropa jako silný světový hráč*

Evropa se nesmí stát pouhým pasivním „otloukánek“. KDU-ČSL zde zdůrazňuje nutnost zaujmout aktivní roli v Evropě a jednat ve prospěch svých občanů. V oblasti sjednocené Evropy má KDU-ČSL za své priority proměnu globálních institucí do nových rolí (zejména posílení kontrolní role nad finančními trhy), reformu OSN, evropskou bezpečnost a obrannou politiku, sousedskou politiku Evropské unie. Ve vztahu k Turecku je KDU-ČSL proti jeho vstupu do Evropské Unie. Efektivní spolupráci vidí pouze na úrovni privilegované partnerství. Jedním z důvodů je i fakt, že plné členství tak velké a kulturně i hodnotově odlišné země, je lidovci vnímáno jako možné riziko z hlediska vytváření a posilování evropské identity.³⁹

2.4.5 *Průběh a obsah volební kampaně*

Především energetická nezávislost, rovné podmínky pro zemědělce v celé EU, boj proti zneužívání dětí, to jsou jen některé body, se kterými KDU-ČSL chce vstoupit do evropských voleb. Jako hlavní heslo si lidovci zvolili „Zvol své evropské hvězdy“. Volební barva je žlutá a dopravním prostředkem se velmi netradičně stalo jízdní kolo.

³⁷ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 11.

³⁸ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 12-13.

³⁹ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 15-16.

Hlavní, na co se lidovci chtějí zaměřit je především snížení cen elektrické energie. Tímto krokem by se mohla zlepšit současná finanční a hospodářská krize. Předvolební letáky KDU-ČSL se objevily mimo tradiční billboardy také na mnoha plotech, které příznivci KDU-ČSL nabízeli na svých domech a pozemcích. Dalším zdrojem byly volební internetové stánky. Profily lidovců se rovněž objevily na YouTube a Facebooku.

Zvláštností na předvolební a marketingové kampani také je, že za KDU-ČSL nestojí žádní patroni. Zatímco Topolánkovi zazpívala téměř celá špička pop-music, kampaň ČSSD pozitivně ovlivnila Kateřina Brožová, u KDU-ČSL toto všechno určitým způsobem chybí.⁴⁰ Na rozdíl od ostatních stran věnovala KDU-ČSL jen minimum finančních prostředků na spoty v České televizi. Ušetřené prostředky chtějí věnovat především na charitu. Do předvolební kampaně strana KDU-ČSL investovala 5 milionů korun.

2.4.6 *Shrnutí*

Tak, jako u ostatních stran, také program KDU-ČSL ovlivnila finanční a hospodářská krize. Lidovci chtějí prosazovat především otevřené sociálně tržní hospodářství, které by mělo zachovat rovnováhu mezi trhem a sociální citlivostí. Ve svém programu dále kladnou důraz na boj s terorismem, boj proti organizovanému zločinu a proti obchodu s „bílým masem“. V oblasti energetiky pak zdůrazňují nutnost volby správné energetické koncepce a především snížení energetické závislosti na Rusku. V otázce sjednocené Evropy, které se věnují, vyjadřují svůj nesouhlas se vstupem Turecka do Evropské unie. Volební program dostatečně popisuje zvolená témata a je přehledně uspořádán.

2.5 **Strana zelených**⁴¹

Úvodem strana Zelených prohlašuje, že jsou nejevropštější stranou. Právce k evropské integraci zaujímá spíše zdrženlivý postoj, levice svržením vlády v době úspěšného předsednictví v Radě Evropské unie prokázala sledování především svých

⁴⁰ JELÍNEK, L. Trable opuštěných lidovců. Právo, 2009, 26. května, s. 06.

⁴¹ Zpracováno podle volebního programu Strany zelených do evropských voleb. Zelená cesta z krize. 2009, červen, 1-24.

vlastních zájmů. Při sestavování kandidátky uplatnili princip „zipu“, kdy se na této pravidelně střídají muži i ženy, odborníci i odbornice z různých oblastí. Evropský parlament rozhodně neberou jako odkladiště nepohodlných politiků. V evropském parlamentu chce strana Zelených posílit a rozšířit poslaneckou frakci Evropských zelených a využít zkušeností z první poloviny českého předsednictví, kterou si Česká republika získala autoritu v Evropě. Chce nabídnout řešení, která nefungují na principu záplaty.⁴²

2.5.1 *Finanční trh pro rozvoj, ekonomika a malé podnikání*

Regulovaný trh, to je oblast, na kterou Zelení kladou velký důraz. Sloužit má občanům a podnikatelům jako zdroj financování pro dlouhodobý rozvoj. Pro finanční trhy chtějí nastavit regulační rámec. Mimořádný význam pro společnost má sektor malého podnikání a to zejména v oblasti stabilizace pracovních míst, v oblasti tradičních řemesel a odvětví. V evropském parlamentu chtějí prosadit postihy za praktiky, které vylučují malé podniky a firmy z trhu. Zelení za tyto podniky chtějí v evropském parlamentu tvrdě bojovat.⁴³

2.5.2 *Miliony zelených pracovních míst v EU, vzdělání a výzkum*

V době finanční a hospodářské krize jsou nezbytné především investice do projektů, které vytvoří mnoho nových pracovních míst,lepší životní prostředí apod. Investice do zelených technologií by všechny tyto výhody dle zelených přinesly. Příkladem může být, že počet vytvořených pracovních míst na jedno investované euro je v oblasti obnovitelných zdrojů o 40 % vyšší, než v uhelném průmyslu. Také velké automobilky se mohou zachránit jedině zelenými inovacemi a přípravou na budoucí poptávku. Strana zelených v této kapitole vyjadřuje svůj názor, že evropské dotace by se měly zaměřit na zvýšení energetických úspor, modernizace elektrických sítí, na vytvoření nových pracovních míst, na zmírnění klimatických změn apod. Nutností je dbát na fiskální udržitelnost a transparentní pravidla přidělování dotací.⁴⁴

Hospodářský růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost ovlivňuje hospodářská a finanční krize. Touto jsou ohroženi nejvíce ti, kteří mají nejmenší kvalifikaci a vzdě-

⁴² Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 04.

⁴³ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 14.

⁴⁴ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 13.

lání. Prosperita tedy spočívá v investicích do vzdělávání, výzkumu a vývoje. Zelení podporují evropský plán obnov. Hlavním cílem je podpora investic do vzdělání, výzkumu a vývoje, vědecká spolupráce na evropské úrovni, efektivnější využívání evropských vědeckých infrastruktur a rozšiřování mobility evropských studentů a vědců.⁴⁵

2.5.3 *Sociální politika, integrace a zaměstnanost, rovné příležitosti žen a mužů*

Strana zelených se snaží o prosazení takové sociální strategie, která pomůže každému jedinci maximální uplatnění na trhu práce. Evropa by měla být konkurenceschopná a zároveň sociálně soudržná. Hlavním cílem zelených v této oblasti je trvalá udržitelnost sociálního zabezpečení, zajištění dostupnosti a kvality vzdělání, bydlení, dopravy, zdravotní péče, sociálních služeb apod. Zároveň upozorňují, že léčba šokem v této oblasti nemůže fungovat. Zelení rovněž zdůrazňují nutnost reagování sociální politiky na fakt současné hospodářské krize a na stárnutí populace. Výkonnost ekonomiky spočívá ve schopnosti začlenit aktivní seniory, ženy, mládež, dlouhodobě nezaměstnané do pracovního procesu. Ke zvýšení zaměstnanosti významně přispívají celoživotní vzdělání, podpora rovných příležitostí, ochrana před diskriminací a další. Důležitá je podpora vytváření prostoru pro působení nestátních organizací a rozvoj občanské společnosti.⁴⁶

V oblasti rovných příležitostí žen a mužů chtějí zelení náležitě ohodnotit ženy a muže, chtějí prosadit flexibilní pracovní úvazky či jiné moderní formy práce (jako třeba práce z domova). Důležitá je nutnost zaměřit se na diskriminaci a násilí vůči všem ohroženým skupinám.⁴⁷

2.5.4 *Energetická nezávislost na Rusku a jaderná energetika*

Podobně jako ostatní strany je Strana zelených proti energetické závislosti na Rusku. Cílem a nutností je snížení dovozní závislosti na zemním plynu a to na úroveň max. 40 %. Závislost se netýká pouze plynu, ale též např. jaderného paliva. Jedna z technologií, kterou ČEZ prosazuje pro jadernou elektrárnu Temelín je ruská s ruským palivem, což nejen že ohrožuje zájmy České republiky, ale celého středoevropského

⁴⁵ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 15.

⁴⁶ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 16.

⁴⁷ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 17.

regionu. Moderní technologie obnovitelných zdrojů jsou schopny již dnes dodávat šestkrát více energie, než je její současná celosvětová spotřeba. Již dnes dokáže energie z vody a větru plně konkurovat elektrárnám tepelným, jaderným, či plynovým. Strana zelených se chce zaměřit na podporu projektů solárních elektráren v severní Africe, které by měli dodávat elektřinu do Evropy. V energetickém balíčku se Česká republika zavázala k výrobě energie z obnovitelných zdrojů a to až na úroveň 13 % v roce 2020.⁴⁸

Role jaderné energetiky celosvětově celkově klesá. Rychlost, se kterou v posledních osmi letech vznikají větrné elektrárny je přibližně padesátkrát větší než rychlost vzniku jaderných elektráren. Příklad je uveden na případu Německa, kde během jediného roku postavili elektrárny na obnovitelné zdroje, které mohou nahradit výrobu elektřiny dvou jaderných elektráren. I přes fakt, že se u nás těží uran, jaderné palivo se v České republice nevyrábí. Od příštího roku máme být stoprocentně závislí na dodávkách jaderného paliva z Ruska, což představuje značené riziko. Mezi další rizika patří havárie s katastrofálními důsledky, zneužití jaderného paliva k jiným než mírovým účelům a v neposlední řadě nevyřešené ukládání vyhořelého paliva, které zůstává stovky tisíc let aktivní a nebezpečné. Ve svém programu se Strana zelených zavazuje posuzovat udržitelnost nových technologií, a toto rovněž prosazovat v Evropském parlamentu.⁴⁹

2.5.5 *Ochrana životního prostředí, zemědělství*

Životní prostředí je pro Stranu zelených velkou prioritou. Lidstvo v současné době čelí sérii globálních hrozeb, kterými jsou klimatické změny, vymírání živočišných a rostlinných druhů, znečištění ovzduší, vod a půdy. Jde o celosvětový problém, přičemž také Česká republika nese svůj díl viny. Řešením v této oblasti je především rozvoj moderních technologií, šetrný přístup k přírodním zdrojům, rozvoj ekoprůmyslu apod. V oblasti životního prostředí jsou velkým problémem též klimatické změny. Cena za odvrácení hrozeb, jakými jsou nucené stěhování v důsledku vzrůstu hladiny oceánu, nebo nedostatek vody či potravin, je relativně přijatelná. Dle Zelených je nutné do roku 2050 přejít na bezuhlíkovou ekonomiku, což znamená redukovat současné emise o 80 –

⁴⁸ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 07 – 08.

⁴⁹ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 09.

95 %. Čína, USA, Indie, Evropská unie, Japonsko a další největší znečišťovatelé se musí zapojit do dohod o ochraně klimatu.⁵⁰

Nutnost chránit přírodu, lesní hospodářství, řeky a potoky je pro tuto stranu samozřejmostí. Za nejvýznamnější projevy klimatických změn v budoucnu jsou považována sucha střídající se s přívalovými dešti. Z těchto a dalších důvodů je nutné obnovovat schopnost krajiny zadržovat vodu. Dále se v této kapitole dočteme o nutnosti chovat se ke zvířatům jako žijícím a vnímajícím bytostem. Strana zelených se chce především prosadit o zákaz klecových a farmových chovů, dále pak o zákaz dovozu zvířat na jatka, která jsou vzdálená více než 300 km. Odmítány jsou rovněž pokusy, které jsou na zvířatech prováděny.⁵¹

V této kapitole se dozvídáme, že zelení jsou proti rozšiřování a využívání modifikovaných organismů. Rizikem je, že některé geneticky modifikované organismy (GMO) mohou obsahovat geny odolné vůči antibiotikům. Navíc je zde hrozba promíšení geneticky upravených a neupravených rostlin. Každý by měl mít přístup ke kvalitním potravinám. Není možné, aby bylo členským státům vnucováno pěstování geneticky modifikovaných plodin, tak, jak je tomu doposud pod záminkou jednotného evropského trhu. V oblasti zemědělství zelení prosazují především nutnost péče o krajinu a rozvoj venkova. Prosazují decentralizaci zpracovatelského průmyslu i podporu místních trhů. V oblasti zdravé stravy vyjadřuje Strana zelených svůj názor, že EU by měla podporovat zdravé stravovací návyky. Nutností je srozumitelné značení potravin.⁵²

2.5.6 *Průběh a obsah volební kampaně*

V kampani pro evropské volby se zelení chtěli zaměřit na tzv. tři „E“ a to sice ekologii, ekonomiku a Evropu. Dle Martina Bursíka je pro Stranu zelených absolutní prioritou ekologie, ochrana klimatu a fakt, že celý tento rok se bude odehrávat ve stínu dopadu finanční a hospodářské krize. Dle svého předsedy jsou Zelení nejevropštější českou politickou stranou. Martin Bursík, který je kritikem názorů prezidenta Václava Klause na Evropskou unii prohlásil „Náš program je v principu k EU pozitivní, vnímá-

⁵⁰ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 05-07.

⁵¹ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 10.

⁵² Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 11-12.

me Evropu jako příležitost k prosazení našich národních zájmů prostřednictvím silnější Evropy.“⁵³

Ve své předvolební kampani se zelení opřeli do ředitele České televize Janečka za to, že České televize odvysílala předvolební spot Národní strany. Dle Bursíka Janeček odvysíláním klipu závažně selhal při plnění úkolů, které mu ukládá zákon o ČT a kodex ČT. Další osobou, kterou si Zelení vzali na mušku, byl prezident Václav Klaus. Proti němu na YouTube strana zelených spustila klip, ze kterého vyplývá trest pro prezidenta, pokud nepodepíše Lisabonskou smlouvu.⁵⁴ Zelení vyčlenili na kampaň miliony tři, další finance chtěli získat především z půjček a darů.

2.5.7 *Shrnutí*

Ve svém volebním programu se Strana zelených věnuje celé řadě témat. V oblasti financí a podnikání chtějí prosadit regulační rámec. Mimořádný význam pro společnost má sektor malého podnikání a to zejména v oblasti stabilizace pracovních míst, v oblasti tradičních řemesel a odvětví. V Evropské unii chtějí vytvořit miliony pracovních míst, velký důraz kladou na zvyšování investic do vzdělání, výzkumu a vývoje, vědeckou spolupráci na evropské úrovni, efektivnější využívání evropských vědeckých infrastruktur a rozšiřování mobility evropských studentů a vědců. Zelení rovněž zdůrazňují nutnost reagování sociální politiky na fakt současné hospodářské krize a na stárnutí populace. Výkonnost ekonomiky spočívá ve schopnosti začlenit aktivní seniory, ženy, mládež, dlouhodobě nezaměstnané do pracovního procesu. V oblasti energetiky chtějí dosáhnout energetické nezávislosti na Rusku, zaměřit se chtějí na podporu projektů solárních elektráren v severní Africe, které by měli dodávat elektřinu do Evropy. Životní prostředí je pro Stranu zelených velkou prioritou. Lidstvo v současné době čelí sérii globálních hrozeb, kterými jsou klimatické změny, vymírání živočišných a rostlinných druhů, znečišťování ovzduší, vod a půdy, přičemž zdůrazňují, že jde o celosvětový problém a také Česká republika nese svůj díl viny. Řešením v této oblasti je především rozvoj moderních technologií, šetrný přístup k přírodním zdrojům. Volební program je poměrně rozsáhlý a vyjadřuje se k mnoha oblastem, typickým pro stranu Zelených.

⁵³ BURSÍK, M. Předseda Strany zelených v době před volbami do Evropského parlamentu

⁵⁴ PŘÍBIL, M., Bursíkovi zelení jdou po Klausovi i Janečkovi. Právo, 2009, 25. května, s. 02.

3. Komparace volebních programů ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS a SZ

Oproti volebním programům pro volby do Evropského parlamentu v roce 2004, jsou volební programy podrobnější a snaží se podávat konkrétnější návrhy, než jak tomu bylo v roce 2004. Strany také hodně spoléhaly na osobní styk s voliči. Je otázkou, jestli všechny sliby, které na mítincích ve volebních programech jednotlivých stran zazněly, budou realizovatelné. Do Evropského parlamentu kandidovalo v roce 2009 33 politických stran či uskupení. Pro komparaci volebních programů jsem použil 5 volebních programů stran, které měly největší šanci dostat se do Evropského parlamentu. Nejvíce podrobný program měli největší strany, tedy ODS a ČSSD, jejichž volební program obsahoval 34, resp. 55 stránek. Dále pak následovali Zelení s 23 stránkovým volebním programem. O 7 stránek méně pak měl program KDU-ČSL. Z analyzovaných volebních programů pak byl nejstručnější program komunistů, který se vešel na 2 stránky. V programech ODS a ČSSD se často objevují příklady toho, co se za jejich vlády zlepšilo a co naopak nezvládla konkurenční strana za doby své vlády. Oproti tomu KDU-ČSL a Zelení se spíše zaměřili na konkrétní oblasti, kterým se pak ve svých programech věnovali a podrobněji tyto rozvedli. KSČM se také zaměřila na vybrané oblasti, avšak k těmto se vyjádřila spíše heslovitě. Jinak bych programy hodnotil jako zdařilé a přehledné.

Body, na které se zaměřím, budou následující: Ekonomická situace ČR - finanční a hospodářská krize, pracovní trh a politika vytváření nových pracovních míst, sociální systém, energetická nezávislost a bezpečnost, vzdělání a výzkum, ochrana přírody a krajiny.

3.1 *Ekonomická situace v České republice - finanční a hospodářská krize.*

Přesto, že finanční krize vznikla daleko za hranicemi České republiky, nevyhnu-la se jí tak, jako většině států. Za stabilní základ pro boj s touto krizí je považován dobrý stav našeho bankovníctví.

Mezi protikrizová opatření, která ODS nabízí svým voličům, jsou např. zavedení slev na sociálním pojištění pro zaměstnavatele. Podnikatelům pak má pomoci zejména zrychlení odpisů majetku, mohou čerpat miliardy z Evropského sociálního fondu a zvy-

šování kvalifikace těch zaměstnanců, kteří by byli ohroženi propuštěním.⁵⁵ Mezi dalšími prosazovanými kroky najdeme zjednodušení administrativy, která firmy stojí ročně přes 80 miliard korun ročně. Není asi pochyb o možném lepším investování těchto finančních prostředků. České firmy je také nutné prezentovat v zahraničí. O českých firmách musí být vědět jak na západních, tak na východních trzích.

Finanční krizi ČSSD nevidí jako místo pro politické soutěžení. Je to moment, kdy se pravice i levice musí domluvit. „Jestliže Mirek Topolánek a jeho ministr financí Kalousek ještě v říjnu arogantně označovali požadavky sociální demokracie k sestavení společného týmu za šíření poplašné zprávy, na začátku ledna jednostranně ustavili Národní ekonomickou radu vlády (NERV).“⁵⁶ K této ale dokonce měli výhrady i někteří koaliční poslanci. Můžeme zde najít jména, která reprezentují finanční sektor. Jsou jimi například Sedláček, Rusnok, Kohout a další. Průmysl však zastupuje pouze jediný ekonom Jahn. Sociální demokraté ve svém programu přicházejí s celou řadou hospodářských opatření, kterými chtějí především přijmout Lisabonskou smlouvu, zajistit co nejrychlejší přijetí eura a podpořit export a investice. V oblasti finančního sektoru chtějí věnovat velkou pozornost mezibankovnímu sektoru. Nutností dle ČSSD je rovněž přijetí opatření, které by umožnilo urychlené navýšení kapitálu. V boji proti krizi nabízejí svým voličům především opatření, která jsou zaměřená na obnovu ekonomického růstu, na zlepšení koordinace regulační, rozpočtové a měnové politiky s centrální bankou, chtějí zastavit privatizaci v oblasti veřejného majetku. Program proti krizi považují za nedílnou součást svého volebního programu, je v souladu s evropskými vizemi.

KSČM v oblasti ekonomického rozvoje a stability chce zamezit spekulativním obchodům s měnou a cennými papíry. Příkladem může být, že komunisté chtějí prosadit zrušení některých speciálních daní apod. Chtějí bojovat s finanční krizí především změnou struktury v ekonomice. Chtějí pomoci podnikům, protože v tom komunisté vidí možnost vytváření nových pracovních míst, zvýšení inovace. Svě „ano“ říkají možnosti uplatnit prvky participace zaměstnanců na řízení a zisku.⁵⁷ Udržitelný rozvoj chtějí založit na vyváženosti ekologie a ekologickém růstu. Obdobně jako ostatní strany přichází KSČM s hospodářskými opatřeními, zejména pak chce dosáhnout trhu s vysokým potenciálem a právní garancí pro všechny aktéry trhu.

⁵⁵ Volební program ODS, volby 09. 2009, s. 12.

⁵⁶ Jistota, program pro rok 2009, Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 21.

⁵⁷ Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009. 2009, s. 01.

Stejně, jako předchozí dvě strany, tak i KDU-ČSL chtěla voliče oslnit především svým protikrizovým programem. Dohled nad bankovními a finančními trhy považují lidovci za nutnost. Chtějí podporovat rozvoj malého a středního podnikání a tím bezprostředně přispět k vytváření nových pracovních míst. Usilovat chtějí o rozvoj školství a celoživotního vzdělání, protože to je podmínkou pro jakýkoliv udržitelný rozvoj, stejně tak jako podpora vědy a výzkumu.⁵⁸ Obdobě jako ČSSD prosazují přijetí společné evropské měnou eura, protože především v tomto vidí cestu k měnové a ekonomické stabilitě.

V současné ekonomické krizi vidí Zelení především příležitost pro restrukturalizaci evropského průmyslu. Stejně jako ostatní strany, i Zelení v tomto vidí možnost vzniku mnoha nových pracovních míst. Rozvinout chtějí rovněž malé a střední podnikání a za nutnost považují postihovat praktiky, které malé a střední podnikání vytlačuje z trhu. Jsou to právě oni, které se mají stát páteří ekonomiky a to hlavně z důvodu, že velké korporace jsou schopny přesunout svoji výrobu během velmi krátké doby z kontinentu na kontinent a pro pracovní trh představují jednu z největších nejistot.⁵⁹ Proto se Strana zelených chce v evropském parlamentu zasloužit o prosazení a zpřísnění antimonopolní a antikartelové legislativy.

Při celkovém porovnání v této oblasti se dá říci, že téměř všechny strany se zaměřily na boj s krizí, která v době před volbami panovala. Protože zasáhla drtivou většinou obyvatel, předložené návrhy na její řešení voliče velmi snadno ovlivní. Dále se téměř všechny strany zaměřily na rozvoj v hospodářské oblasti, podporu především malého a středního podnikání, udržení a vznik nových pracovních míst.

3.2 *Pracovní trh a politika vytváření nových pracovních míst*

V oblasti pracovního trhu způsobila krize českým domácnostem řadu existenčních potíží. Důkazem může být třeba fakt, že za poslední rok se zvýšil počet nezaměstnaných na 150 000, bohužel s výhledem na další zvyšování. Lidé se musí zaměřit na strukturu svých příjmů a výdajů a hlavně na snahu udržet se ve svém zaměstnání. Hospodářská recese se promítá hlavně do zániku pracovních míst, mnoho zaměstnanců přistoupí raději na snížení platů a bonusů, než aby o zaměstnání přišli.

⁵⁸ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 06.

⁵⁹ Program strany Zelených do evropských voleb. červen 2009, s. 14.

Nezaměstnanost v květnu se v Česku zastavila a drží se na úrovni 7,9 %. Počet lidí, kteří by mohli nastoupit bezprostředně do zaměstnání, se meziročně zvýšil o 165 325 lidí a to na 446 451 lidí.⁶⁰ Na jedno volné místo připadá 9,5 uchazeče.⁶¹

Co se týká půjček a hypoték, mají lidé v současné době půjčeno přes 880 miliard od různých finančních institucí. Dle údajů Českého statistického úřadu by 41 procent rodin s dětmi mělo problém jednorázově zaplatit částku 7 000 korun. Se svými příjmy velmi těžko vyjde 29 % rodin.

V následujících několika odstavcích se podívám na to, co slibují vybrané strany ve svých volebních programech a jaké jsou jejich návrhy na zlepšení v oblasti zaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst.

Prospěch zaměstnanců i zaměstnavatelů vidí ODS především v pokračování provádění změn v sociálním systému. Chtějí dosáhnout pružnějšího pracovního trhu a vytvořit takové prostředí, ve kterém díky snazšímu přechodu k jinému zaměstnavateli, začnou zaměstnavatelé o své zaměstnance bojovat. Samozřejmostí je pro ODS podpora kvalifikace a snaha snižovat náklady na práci. ODS zdůrazňuje fakt, že ekonomika i politici se musí připravit na to, že do dvaceti let budou občané České republiky vydělávat tolik, co Němci nebo Rakušané.⁶² V této oblasti chtějí zvyšovat výdaje na vývoj, výzkum a inovace. Ve vyspělých zemích se na tomto podílí z poloviny soukromý a z poloviny státní sektor.

ČSSD navrhuje reformovat finanční trhy. Je nutné stanovit omezení pro platy a další bonusy špičkových manažerů. Jejich příjmy by měly odrážet ztráty i zisky. Pracovníci musí mít právo na plné informace při různých fúzích.⁶³ Dále ČSSD navrhuje zajistit strategii zeleného růstu a pracovních míst, která do roku 2020 zajistí vytvoření 10 milionů nových pracovních míst. Tak, jako je tomu u ODS, chtějí výrazně zvýšit investice do výzkumu a vývoje. Nutné je realizovat projekty financované EU a zjistit možnosti, kterými lze zlepšit zaměstnanost a možnosti zaměstnání. Chtějí podporovat přístup k celoživotnímu učení a vzdělání. Na úspěšný projekt ERASMUS by měla navázat výměna učňů a starších lidí. Na změny způsobné změnou klimatu chtějí připravit

⁶⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Právo. 2009, 9. června, s. 01.

⁶¹ VAVROŇ, J. Růst nezaměstnanosti se v květnu zastavil. Právo. 2009, 9. června, s. 01.

⁶² Volební program ODS. volby 09. 2009, s. 15,

⁶³ Jistota, program pro rok 2009. Česká strana sociálně demokratická 2009, s. 37.

podniky a tím zabezpečit stávající a vytvářet nová pracovní místa. V neposlední řadě chtějí zvyšovat vytváření nových pracovních míst a podporovat pracovní trh tím, že zlepší přístup podniků k úvěrům na investice a růst, například prostřednictvím Evropské investiční banky.

Komunisté chtějí zabezpečit jistotu zaměstnání a to nejen doma, ale i jinde v Evropě. Chtějí přinést kvalifikovanou práci a za tuto také odpovídající platy. Za nutnost považují posílit práva zaměstnanců, zajistit stabilitu reálných mezd, chtějí posílit investice do vzdělání. KSČM se chce prosadit v oblasti uplatnění prvků participace zaměstnanců na řízení a zisku a podporovat také chtějí pronajímání či prodej podniků zaměstnancům. Komunisté ve svém programu zdůrazňují svůj odpor proti omezování jak odborářských, tak zaměstnaneckých práv.⁶⁴

KDU-ČSL chce, podobně jako ostatní, zvýšit investice do vědy a výzkumu, do vědomostní ekonomiky. Důležitý je volný pohyb pracovních sil a služeb v rámci EU bez bariér. Lidovci chtějí podporovat malé a střední podnikání, které má zajistit udržení zaměstnanosti a podnikatelské prostředí celkově zjednodušit. Zaměřit se chtějí do rozvoje školství a celoživotního vzdělání, zajistit vyšší mobilitu nejen studentů, ale i výzkumných pracovníků, včetně podpory cizojazyčné gramotnosti.

Ve svém volebním programu Zelení hlásají jejich odhodlání vytvořit v EU miliony zelených pracovních míst. Investice musí směřovat především do zlepšení kvality životního prostředí, do zelených technologií a průmyslu.⁶⁵ Dotace z evropských fondů chtějí směřovat především do opatření vedoucích ke zvýšení energetických úspor, k modernizaci rozvodových elektrických sítí apod. Zelenými investicemi chtějí zelení vytvořit nová pracovní místa, zmírnit klimatické změny a zmenšit závislost EU na dovozech energetických surovin. Prosazovat chtějí ukončení evropských daňových rájů. Pracovních příležitostí se týká také podpora Zelených v oblasti malého a středního podnikání, v němž tato strana vidí mimořádný význam pro společnost. Praktiky k vyloučení tohoto podnikání chtějí Zelení přísně trestat.

⁶⁴ Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009. 2009, s. 01.

⁶⁵ Program strany Zelených do evropských voleb. červen 2009, s. 13.

3.3 Sociální systém

Při přípravě rozpočtu na rok 2010 Fischerova vláda narazila se svým návrhem o snižování mandatorních výdajů. Od tohoto se distancovala jak ODS, tak ČSSD. Stalo se tak především z důvodu, že před blížícími se podzimními volbami by jim snižování rodičovských příspěvků, přídavků na děti a dalších zřejmě mnoho neprospělo. Jak podle ODS, tak podle ČSSD je tato diskuse prozatím naprosto zbytečná. „Musíme lépe využívat peníze z Evropských fondů, ročně můžeme využít až sto miliard, skutečně použijeme kolem šedesáti miliard“⁶⁶ V souvislosti s vrcholícími předvolebními kampaněmi do Evropského parlamentu politici spíše zdůrazňovali nutnost sociální dávky zachovat, nebo dokonce zvýšit.⁶⁷

K sociálnímu systému se vyjadřuje řada politiků. Tak například Václav Klaus řekl, že krize vlastně nemá žádného konkrétního viníka a že za ni mohou všichni, resp. všichni odboráři. British Airways si zase představují s trochou nadsázky fungující sociální systém v přemlouvání zaměstnanců, aby pracovali měsíc zadarmo, nebo alespoň souhlasili s méně penězi za více práce. Šokujícím pak bylo prohlášení předsedy ČSSD Jiřího Paroubka, který své voliče mobilizoval následujícím tvrzením. „Za čtyři roky vlády ODS může dojít k natolik zásadním změnám, že je nebude možné zvrátit, a to ani v případě, že by ČSSD vyhrála sněmovní volby za další čtyři roky“.⁶⁸

V následujících odstavcích analyzuji, jak se na sociální systém dívají jednotlivé vybrané strany a jaké návrhy v této oblasti nabízejí voličům ve svých volebních programech.

Ve svém programu ODS zdůrazňuje nutnost změn v sociálním a daňovém systému. Pokud by se reforma veřejných financí neuskutečnila, narostly by sociální výdaje od roku 2008 o téměř 70 mld. Kč. Na této reformě by vydělaly převážně rodiny s dětmi. Právě životní úroveň zaměstnanců s dětmi se v roce 2008 zvýšila o 4%.⁶⁹ Dvojnásobně se také zvýšily výdaje v oblasti sociální sféry. V roce 2008 to bylo 25 mld. Kč. Zvýšila se také úroveň důchodů. V roce 2009 průměrný důchod přesáhne hranici 10 tisíc Kč.

⁶⁶ SOBOTKA, B. Právo. 2009, 3. června, s. 1.

⁶⁷ VAVROŇ, J., ŠKODOVÁ, H. Fischer s nápadem plošných sociálních škrťů u politiků neuspěl. Právo, 2009, 3. června, s. 1.

⁶⁸ HEKALA, M. Volení analytici demokracie. Právo, 2009, 26. června, s. 6.

⁶⁹ Volební program ODS. volby 09. 2009, s. 17.

Přesto ODS přiznává, že péče o důchodce by si zasloužila ještě větší pozornost. První etapa důchodové reformy, kterou ODS provedla, by měla důchodový systém stabilizovat a to až na 30 let. Prioritou ODS je snižovat daně. Na druhé straně zdůrazňují, že člověk musí být zodpovědný za sebe a svou rodinu v dobách, kdy se mu vede dobře. Sociální systém by měl nabídnout možnost volby. Příkladem tohoto může být zavedení třírychlostní rodičovské dovolené, možnost alternativních forem hlídání předškolních dětí. Celý sociální systém má směřovat k jednoduchosti.

V oblasti evropského sociálního modelu se ČSSD zaměřila na několik podstatných bodů. Prvním z těchto je vzdělání dítěte, které si nemůže vybrat, do jaké rodiny se narodí. Vzdělání je nutností jakéhokoliv udržitelného rozvoje a investice do něho se vždy vyplatí. Vzdělání lidé žijí obvykle lépe, čerpají méně sociálních dávek, mohou více přispívat do solidárních fondů. Další záležitostí, kterou evropský sociální model zahrnuje, je povinné zdravotní pojištění. Svým zdravím si nemůže být nikdo jist. Dalším významným prvkem je rovnost a to především rovnost mezi muži a ženami a z toho plynoucí diskriminace při získávání pracovních příležitostí. Evropský program ČSSD proto chce důrazně prosazovat práva žen.⁷⁰ V rámci navrhované sociální ochrany a stimulační politiky sociální demokraté zavést půjčky, jako jsou např. novomanželské či studentské, zvýšit sociální stipendia a minima, zvýšit starobní důchody. V oblasti zdravotnictví pak ČSSD považuje za nutné stabilizovat personál odborným růstem a zkvalitnit zdravotní péči. Zrušit chtějí také poplatky ve zdravotnictví, které by měli přinést okamžité zvýšení spotřeby o zhruba 5 miliard korun ročně. Závěrem ČSSD zdůrazňuje, že náklady na provedení jimi prosazovaných kroků nejsou žádné nebo pouze minimální. Naopak některá opatření by měla přinést dodatečné příjmy. Tvrzení ministra Nečase o nákladech cca. 200 miliard korun na tato opatření jsou dle sociálních demokratů důkazem absolutního odborného selhání vlády.

Komunisté se v návrzích na změny sociálního systému téměř plně shodují s ČSSD. Mezi jimi navrhované a prosazované kroky patří např. zavedení evropské minimální mzdy, minimálního důchodu, minimálního příjmu pro nezaměstnané. Zvýšit chtějí rovněž práva odborům. Důležitým bodem je zvýšení rovnosti mezi muži a ženami a to především v pracovní oblasti. KSČM je zásadně proti prohlubování sociálních rozdílů, omezování sociálních práv apod.⁷¹

⁷⁰ Jistota, program pro rok 2009. Česká strana sociálně demokratická. 2009, s. 11.

⁷¹ Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009. 2009, s. 2.

KDU-ČSL věří, že zvítězí myšlenkami bezpečné budoucnosti. Chce prosazovat především mezigenerační solidaritu, solidaritu mezi bohatými a chudými, která by měla být v lidské společnosti samozřejmostí.⁷² Sociální soudržnost a politická stabilita dle lidovců závisí především na udržitelném tržním hospodářství. Podporovat chtějí školství, celoživotní vzdělání, vyšší mobilitu studentů, ale také vědu, výzkum a vývoj. Modernizace evropského sociálního modelu si vyžádá zvýšení podílu osobní odpovědnosti a samozřejmostí musí být posílení solidarity vůči těm, kteří ji skutečně potřebují. Za nezbytnost v oblasti sociálních systémů považují lidovci zlepšení koordinace mezi jednotlivými členskými státy.

Zelení chtějí takovou sociální politiku, která umožní podporu hospodářství a maximální rozvoj talentu. Hlavním cílem Strany zelených je dosáhnout trvalé udržitelnosti systémů sociálního zabezpečení. Dále chtějí zajistit kvalitu a dostupnost vzdělání, zaměstnání, bydlení, dopravy, zdravotních a sociálních služeb. Zelení zdůrazňují, že necitlivá řešení v oblasti sociálního modelu jsou problémem a léčba šokem v této oblasti nefunguje a může být velkým problémem.⁷³ Vzhledem k hospodářské a finanční krizi je nutné, aby sociální politika na tuto skutečnost reagovala. Výkonnost ekonomiky se bude odvíjet od toho, jak dokáže začlenit aktivní seniory, mládež a dlouhodobě nezaměstnané do pracovního procesu. K zvýšení zaměstnanosti má přispět podpora v oblasti vzdělání, podpora rovných příležitostí a odstraňování diskriminace. Závěrem Zelení zdůrazňují potřebu kvalitních sociálních a zdravotních služeb a to pro všechny občany EU. Je nutné garantovat celoevropské standardy.

3.4 *Energetická nezávislost a bezpečnost*

Energetická nezávislost se stala v České republice velmi diskutovaným tématem a to zejména po lednové plynové krizi. Začátkem českého předsednictví zejména ODS začala znovu „oprašovat“ dlouho diskutovaný projekt Nabucco.⁷⁴ Tento by měl do Evropy přivádět plyn jižní cestou a oslabit tak velmi silnou pozici Ruska. Nad projektem stále visí 2 základní faktory a to sice, jestli se Turecko smíří pouze s rolí tranzitní země, nebo bude mít exkluzivní a nesplnitelné podmínky a zda bude pro Nabucco dostatek

⁷² KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 04.

⁷³ Program strany Zelených do evropských voleb. červen 2009. 2009, s. 16.

⁷⁴ Volební program ODS. Volby 09. 2009, s. 23.

plynu.⁷⁵ Předpokladem realizace tohoto projektu je však shoda všech členských států. 22. května se pod vedením prezidenta České republiky konal ve městě Chabarovsk summit EU – Rusko. Hlavními tématy byli především energetika a bezpečnost. Přesto, že tento summit nepřinesl žádná konkrétní opatření, prezident Václav Klaus hodnotil tento jako úspěšný.⁷⁶

Vzhledem k současné závislosti České republiky na ruském plynu nechce ODS podporovat masivní výstavbu plynových elektráren, tyto chce prosazovat pouze pro vykrytí tzv. „energetické špičky“. Prosazovat chce spíše výstavbu jaderných elektráren a elektráren uhelných, které jsou upravené k ekologické šetrnosti. Zlepšení podmínek pro koncové spotřebitele chce ODS prosadit formou snižování zbytečné administrativy a jinými dalšími omezeními. V neposlední řadě pak chtějí občanští demokraté na evropské úrovni prosadit budování přeshraničních rozvodných kapacit.

ČSSD ve svém programu navrhuje zpracování společné evropské energetické politiky, založené především na energetické nezávislosti a solidaritě mezi členskými státy v případech energetické krize. Používání jaderné energie závisí na rozhodnutí každého státu.

KSČM se k této problematice mnoho nevyjadřuje. Ve svém programu odmítá politiku NATO a rozpoutávání lokálních válek, neboť i tato skutečnost dle komunistů zhoršuje vztahy se zeměmi, na nichž je Evropa energeticky závislá. Prosadit chtějí koordinovanou a ekologicky únosnou energetickou politiku.

Pro KDU-ČSL je energetická politika nejdůležitější otázkou. Prosadit chtějí především takovou energetickou politiku, která se pokusí předejít krizím. Na evropské úrovni chtějí prosadit optimalizaci investičních nákladů a to např. vzájemnými dodávkami v distribučních soustavách elektrické energie. „Podle odhadů nezávislých expertů se minimálně po roce 2020 stane Česká republika dovozcem a nikoliv exportérem elektřiny.“⁷⁷ Dle zkušeností z Francie chtějí lidé prosazovat bezpečné atomové elektrárny a to i ze strategického hlediska, neboť zásoby uranu jsou na rozdíl od ropy a zemního plynu v politicky stabilních oblastech světa. Chtějí hledat cestu ke snížení energetické

⁷⁵ PROCHÁZKA, M. Plynová krize se bude do konce roku opakovat. Právo. 2009, 23. června, s. 04.

⁷⁶ Evropské starosti: od Gazy až po referendum v Irsku. Mladá fronta Dnes. 2009, 1. července, s. 06.

⁷⁷ KDU-ČSL, Volební program pro volby do evropského parlamentu 2009 – 2014. 2009, s. 11.

závislosti na Rusku. Usilují o zvýšení obnovitelných zdrojů energie. V neposlední řadě podporuje KDU-ČSL zateplování budov, kterým je možné snížit tepelné ztráty až o 45 %.

Také Zelení ve svém programu v oblasti energetiky zdůrazňují až nezdravou závislost Evropy na dodávkách zemního plynu z Ruska. Zelení chtějí prosadit snížení této závislosti na úroveň maximálně 40 %. Strana zelených zároveň podotýká, že tato závislost se netýká pouze plynu. Od roku 2010 se Rusko má stát monopolním dodavatelem jaderného paliva. Navíc jadernou energetiku považují Zelení za rizikovou, a to z důvodu možných katastrofálních havárií, nedořešených otázek ukládání jaderného paliva.⁷⁸ Prosazovat chtějí především technologie obnovitelných zdrojů energie. Elektrárny využívající energie větru, slunce, energii mořského přílivu mají prakticky nulové náklady. V oblasti energetiky vyjadřují Zelení své přesvědčení, že Evropa by se měla specializovat na využívání takového potenciálu, kde je největší. Jako příklad uvádí umístění větrných farem mimo pevninu. Podporovat chtějí projekty solárních elektráren v severní Africe, které by měly podmořskou cestou dodávat energii do Evropy. Inteligentní energetické sítě umožňující např. spouštět spotřebiče mimo energetickou špičku, jsou nezbytným předpokladem budoucí evropské energetiky.⁷⁹

3.5 *Vzdělání a výzkum*

Spolupráce výzkumných center a vysokých škol je nezbytná pro udržení konkurenceschopnosti v celé Evropě. Vzdělání a výzkum se má stát oblastí, do níž se budou investice neustále zvyšovat. Evropa chce také zjednodušit podmínky pro studijní cesty a bádání vědců. Dle slov eurokomisaře pro vědu a výzkum Janeze Potočnika si věda zaslouží větší pozornost. Každý následující rok porostou výdaje na vědu a výzkum o desetinu a cílem je také přilákat nové pracovníky a to i ze zahraničí.

Počítá se, že v roce 2010 dostane česká věda ze státního rozpočtu 24,84 miliardy korun a s obdobnou částkou se počítá i pro roky následující. Více peněz by např. měla dostat Grantová agentura České republiky, přiděl by měl také stoupnout ministerstvu průmyslu a obchodu. Jiná je ovšem situace v Akademii věd ČR, kde by státní dotace měla klesnout z nynějších 5,88 miliard na 4,61 miliard korun a do roku 2012 by měla

⁷⁸ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 07.

⁷⁹ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009 červen, s. 08.

klesnout ještě téměř o polovinu. Za těchto podmínek se akademici nechali slyšet, že pokud vláda návrh schválí, bude to znamenat likvidaci Akademie. Na připomínky akademiků reagovala Rada slovy, že o polovinu ztracených prostředků se Akademie bude moci ucházet ve veřejných soutěžích. O druhou polovinu pak prý Akademie přišla z důvodu, že její výkonnost neodpovídá výši státní dotace.⁸⁰

Ve svém programu se ODS vědě a výzkumu věnuje pouze okrajově. ODS podporuje zvyšování investic do vědeckých pracovišť a to jak prostřednictvím přímých investic, tak daňovou či jinou podporou firem, které do výzkumu investují. Ekonomika i politika se musí připravit na fakt, že Češi budou do dvaceti let vydělávat tolik, kolik Němci. Abychom však mohli konkurovat, je nezbytné nabídnout kvalifikované zaměstnance. Kvalifikaci těchto zaměstnanců chce ODS podporovat jak přímo, prostřednictvím úhrady nákladů na vzdělání, tak i nepřímo, daňovým zvýhodněním.

Také ČSSD podporuje vzdělání. Využít chce především Evropský sociální fond za účelem zapojení nezaměstnaných do pracovního trhu. Rovný přístup chce prosazovat k celoživotnímu učení a věnovat pozornost těm, kdo formální vzdělání nedokončili. Více se ČSSD tématu vědy a výzkumu nevěnuje.

I přes fakt, že rozsah hospodářské a finanční krize lze zatím pouze odhadovat, je zřejmé, že největší dopad bude mít na občany s nejmenší kvalifikací a vzděláním, píše ve svém programu Zelení. Prosperita a budoucnost je spojena s inovacemi výrobků a služeb a ty vyžadují investice do vzdělání, výzkumu a vývoje. Na evropské úrovni chtějí prosazovat rozvoj vědecké spolupráce, využívání vědeckých infrastruktur a zvýšení investic do vědy a výzkumu. Investice do vzdělání, výzkumu a vědy se mnohonásobně vrátí v podobě větší konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti.

Tématu vzdělání se KDU-ČSL věnuje pouze okrajově. Ve svém programu se zmiňuje o rozvoji školství a celoživotního vzdělávání, což považují za stabilní základ budoucího růstu a prosperity. Zvyšovat chtějí cizojazyčnou gramotnost.

⁸⁰ Stát dá do roku 2012 každoročně na výzkum a vývoj asi 25 miliard. ČTK. 2009, 29. června dostupný na <http://www.nvf.cz/servisctk/index./htm>.

3.6 Ochrana přírody a krajiny

Ochranu přírody a krajiny mohou stále ještě někteří lidé vnímat jako brzdu ekonomického růstu. V současné době je mnoho organizací, které se ochranou přírody zabývají, přesto je nutné věnovat ochraně přírody větší pozornost. K ochraně přírody a získávání cenných informací o ní napomohla také velkou měrou věda. Tak např. satelitní sledování lesních porostů umožnilo získat údaje o zdravotním stavu, biomase a druhovém složení lesních porostů. Díky tomuto je také možné modelovat rizika požárů apod. Družicová data jasně dokazují nezastupitelnost a nenahraditelnost lesů. Je však otázkou, jak se tyto zachovají v podmínkách postupného oteplování.⁸¹

Je ovšem nutné podotknout, že ochranu a naši pozornost si zaslouží nejenom flora, ale i fauna. Velkým problémem v současné době je např. lov za účelem získávání kůže, lov velryb nad povolené limity apod. Faktem zůstává, že pokud se jedna země rozhodne např. nekupovat maso od zemí, které porušují zákony, výsledek nebude pravděpodobně žádný. Ale spojí-li se více zemí, které vyšlou jasné poselství, výsledek bude téměř zaručený.

Ochrana přírody a životnímu prostředí se jednotlivé politické strany příliš nevěnují. Ve volebním programu ODS tuto problematiku vůbec nenajdeme.

ČSSD se pouze zmiňuje, že pro klima a životní prostředí je možné udělat více, než v současné době. Hospodářství chtějí transformovat pomocí inteligentního zeleného růstu a zelených pracovních míst. Změnou klimatu se chtějí zabývat již dnes. Prosazovat chtějí snížení závislosti Evropy na ropě a uhlí. Je nutné zajistit, aby politiky EU nevedly k vyšším emisím skleníkových plynů ve třetích zemích. Důležitým bodem pro ČSSD je společná zemědělská politika, která má vést k celkové podpoře venkova.

KSČM chce zlepšovat životní prostředí a chránit ho před dovozem cizího odpadu.

Prioritami v oblasti ochrany životního prostředí pro KDU-ČSL je podpora a rozvoj zelených technologií.

⁸¹ HAIS, M., VRBA, J. Lesy jsou účinnou krajinnou klimatizací. Právo, 2009, 2. července

Pro Stranu zelených je ochrana přírody a klimatu samozřejmostí. Strana zelených zcela pravdivě upozorňuje na fakt, že to co se vyvíjelo miliardy let, dokázal člověk zničit takřka během pár století. Jedním z velkých problémů je také globální klimatická změna. „Opatření na ochranu klimatu však nelze omezovat jen snižování emisí oxidu uhličitého.“⁸² Z tohoto tvrzení vyplývá nutnost zásadním způsobem změnit zacházení s půdou, vodou, lesy apod. Příroda a krajina jsou ekonomicky zcela nenahraditelné. V Evropském parlamentu chce Strana zelených prosazovat maximální ochranu přírody, obnovu vodního režimu, podporovat ochranu lesního hospodářství. Nejen ochrana přírody, ale také zvířat je velmi důležitá. V této oblasti Zelení chtějí zlepšit životní potřeby chovaných zvířat, podpořit chtějí celoevropský zákaz klecových chovů. Odmítavý postup zaujímají vůči testům na zvířatech a zavádět chtějí alternativní způsoby testování v oblasti vědy a medicíny.⁸³ V oblasti zemědělství prosazuje Strana zelených zastavení a znehodnocování přírodních zdrojů.

3.7 *Shrnutí*

Z komparace volebních programů vyplývá, že se strany věnují spíše domácím tématům a to i přes to, že se jedná o volby do Evropského parlamentu. Situaci výstižně charakterizuje politolog J. Pehe: „Zneužívání eurovoleb pro domácí politická cvičení se dá v současnosti ovšem jen těžko zabránit. Nejenže se eurovolby konají v řadě zemí uprostřed domácích volebních období, a voliči je tudíž vnímají jako jakési referendum o domácí politice, ale navíc kandidátky staví převážně strany, které hrají hlavní roli na národní úrovni.“⁸⁴ Politické strany provádějí jakýsi test témat, který následně chtějí využít ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR. Oblastmi, kterými se politické strany převážně zabývají, jsou např. pracovní trh a nezaměstnanost, energetická soběstačnost, sociální systém v ČR a neposlední řadě také zdravotnictví a poplatky ve zdravotnictví. Ty prosadila v ČR vláda ODS a jsou na ně různé názory. „Poplatky ve zdravotnictví se sice jednoznačně osvědčily, ODS dělá vše pro to, aby zůstaly zachovány. Pokud by ale byly zrušeny, museli bychom hledat jiné způsoby, jak zavést do systému prvky autoregulace.“⁸⁵ Celé volby ukázali, že tato citlivá problematika u většiny voličů byla důvodem, proč dali hlas ČSSD.

⁸² Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 06.

⁸³ Program strany Zelených do evropských voleb. 2009, červen, s. 10.

⁸⁴ PEHE, J. Co čekat od evropských voleb? Parlamentní zpravodaj. 2009, 25. května.

⁸⁵ ČABANOVÁ, A. Poplatky a ODS? Zapomeňte. Lidové noviny. 2009, 14 května.

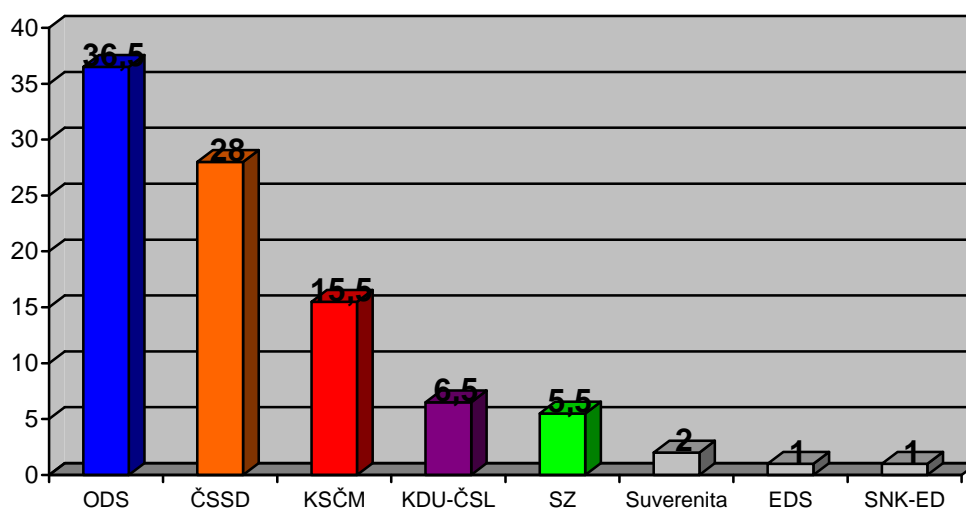
4. Analýza výsledků voleb do Evropského parlamentu

Volby do Evropského parlamentu se v roce 2009 konaly v České republice už podruhé. Politické strany se proto mohly opírat o zkušenosti, které nabraly za pět let našeho členství v EU a působení našich europoslanců v Evropském parlamentu.

4.1 Předvolební průzkumy

Následující graf nám ukáže, jak vypadal průzkum volebních preferencí pro volby do Evropského parlamentu. Z firem zabývajících se průzkumy jsem vybral CVVM. Dle typu otázek se výsledky jednotlivých firem mohou lišit, avšak v poslední době se spíše blíží.

Graf 1: Předvolební průzkum agentury CVVM

zdroj: vlastní, podle CVVM, květen 2009

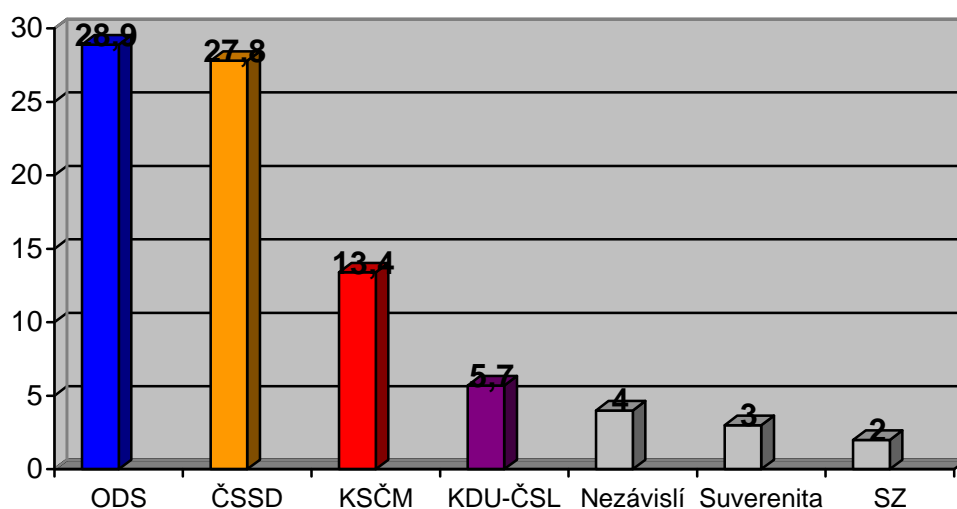
Dle agentury Stem by pak výsledky voleb měly dopadnout takto (ODS – 30,9 %, ČSSD – 27 %, KSČM – 13,3 % a KDU-ČSL – 8 %.) Zelení by se do Evropského parlamentu vůbec nedostali a získali by zhruba 3,9 %.⁸⁶

⁸⁶ http://zpravy.idnes.cz/favoritem-eurovoleb-je-ods-zjistily-tri-pruzkumy-fsl-domaci.asp?c=A090527_201334_domaci_pje

Z výzkumu Stem také vyplynulo, že většina obyvatel se rozhodla alespoň měsíc před volbami. Jen necelá třetina pak v posledním týdnu. Nevoliči se rozhodovali až v posledních dnech před volbami, nebo v den voleb.⁸⁷

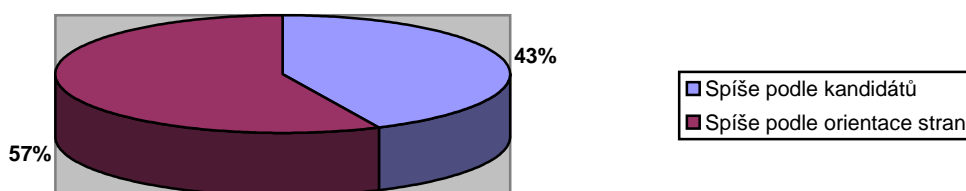
Co se týká předpokládané účasti pro volby do Evropského parlamentu, téměř polovina lidí k urnám přijít chce. Zhruba 36 procent lidí k volbám určitě nepůjde a 15 procent lidí není ještě plně rozhodnuta.

Graf č. 2: Volební model na základě šetření SC&C

zdroj: vlastní, podle SC&C, EP 2009, 1. vlna

Graf č. 3: Ovlivnění voličů při volbách do EP

Zdroj: vlastní, dle Stem

⁸⁷ Stem, Trendy 6/209, 1282 respondentů starších 18 let, 8. – 15. června 2009

Co se týká mandátů, SC&C přisuzovala ODS 9 mandátů. ČSSD by získala pouze o 1 méně, čtyři mandáty by pak připadly KSČM. Do Evropského parlamentu by se dostali i lidovci, kterým by pak připadl 1 mandát.

Tabulka č. 1: Přesnost odhadu volebních výsledků

	ODS	ČSSD	KSČM	KDU-ČSL	SZ
CVVM	36,5	28	15,5	6,5	5,5
SC&C	28,9	27,8	13,4	5,7	2
Stem	30,9	27	13,3	8	3,9
Výsledky voleb	31,45	22,38	14,18	7,64	2,06

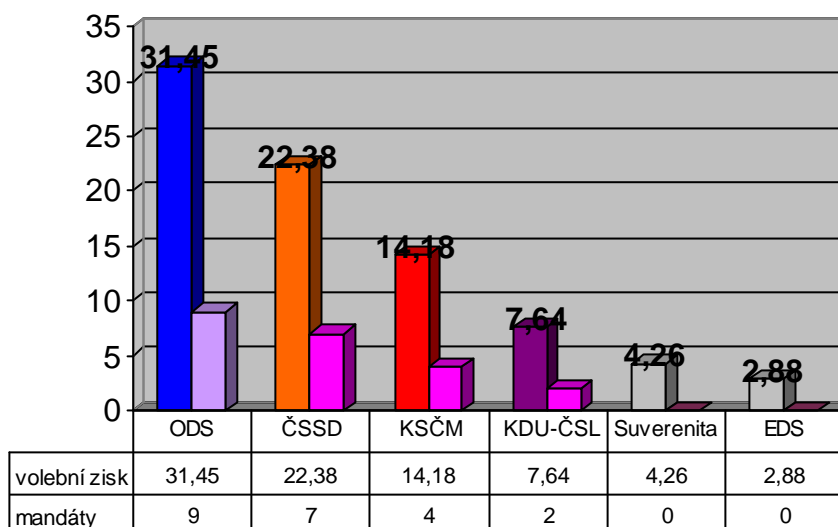
Zdroj: vlastní, dle CVVM, SC&C, Stem

Z tabulky je zřejmé, že žádná z agentur neodhadla volební výsledky přesně. Nejpřesnější odhad byl v případě agentury Stem. Tato agentura měla nejpřesnější odhad také v roce 2004, kdy z 6 stran odhadla nejpřesněji výsledky u následujících: KDU-ČSL, Nezávislí a SNK-ED.

4.2 Výsledky voleb do Evropského parlamentu

Do Evropského parlamentu kandidovalo 33 stran a uskupení. V tabulce č. 1 v příloze vidíme výsledky voleb do Evropského parlamentu v roce 2009. Následující graf ukazuje výsledky vybraných stran.

Graf č. 4: Výsledky voleb do Evropského parlamentu a zisk mandátů

Zdroj: vlastní, Český statistický úřad, 2009

Výsledky voleb v denících byly zachyceny následovně. ODS vyhrála volby do europarlamentu, s přehledem porazila ČSSD (www.novinky.cz), Eurovolby vyhrála s převahou ODS (Právo), Je krize, přesto socialisté neuspěli. Proč? (Mladá fronta dnes), Paroubek už chystá odvetu, naše prohra dnes bude vítězstvím zítra (Hospodářské noviny).

4.3 Regionální voličská podpora

V následující tabulce analyzují, jakou podporu získaly vybrané strany, které přesáhly 5% kvórum v jednotlivých krajích

Tabulka č. 2: Voličská podpora dle krajů ve volbách do Evropského parlamentu 2009

	Procentuální podpora v jednotlivých krajích						
	< 10	10%-14,99%	15%-19,99%	20%-24,99%	25%-29,99%	30%-4,99%	35% <
Olomoucký		KDU-ČSL	KSČM	ODS	ČSSD		
Karlovarský	KDU-ČSL		KSČM		ODS		
					ČSSD		
Ústecký	KDU-ČSL		KSČM	ČSSD	ODS		
Pardubický	KDU-ČSL	KSČM		ČSSD	ODS		
Vysočina		KDU-ČSL	KSČM	ČSSD	ODS		
Jihomoravský		KSČM		ČSSD	ODS		
		KDU-ČSL					
Zlínský		KSČM	KDU-ČSL	ČSSD	ODS		
Jihočeský	KDU-ČSL		KSČM	ČSSD		ODS	
Plzeňský	KDU-ČSL		KSČM	ČSSD		ODS	
Liberecký	KDU-ČSL	KSČM		ČSSD		ODS	
Královéhrad.	KDU-ČSL	KSČM		ČSSD		ODS	
Moravskosl.	KDU-ČSL		KSČM		ČSSD	ODS	
Praha	KDU-ČSL	ČSSD					ODS
		KSČM					
Středočeský	KDU-ČSL	KSČM		ČSSD			ODS

Zdroj: vlastní, údaje ČSÚ

Podpora ODS, ČSSD a KSČM byla s výjimkou Prahy podobná, u lidovců byla situace tradičně jiná. V některých krajích nepřesáhla strana pětiprocentní hranici, v jiných měla i 15 procent.

Nejsilnější postavení měla ODS v Čechách a to sice v Praze, kde dosáhla 40,29 % a ve středních Čechách 35,98 %. Dalšího velmi dobrého výsledku pak dosáhla v jižních Čechách, a to 33,27 %. Celkově ODS zvítězila ve všech krajích s výjimkou

kraje Olomouckého, kde získala 24,95 % oproti ČSSD, která získala v tomto kraji 26,10 %. Svého nejlepšího výsledku dosáhla ČSSD na Moravě a to v kraji Moravskoslezském, kde získala 28,99 %. KSČM měla tradičně silnou podporu především v severních Čechách a svého nejlepšího výsledku dosáhla v kraji Ústeckém. Zde přesvědčila 19,14 % voličů. KDU-ČSL se opřela především o moravské voliče, kde se více obyvatel hlásí k římskokatolickému vyznání. V kraji Jihomoravském získali lidovci 13,22 %, v Olomouckém 12,6 % a ve Zlínském kraji pak 15,75 %.

Občanským demokratům se podařilo zvítězit v 59 okresech z celkových 77. Ve zbylých pak zvítězila sociální demokracie, jak ukazuje mapa č. 1 v příloze. ODS dobyla i místa tradičně levicová, kterými jsou například okresy Litoměřice, Teplice a další.⁸⁸ Protože účast ve volbách byla velmi nízká, do jisté míry tyto volby ukázaly, jaké strany mají stabilní elektorát a jaké ne. Mezi ty stabilnější patří např. ODS či KDU-ČSL, mezi ty méně stabilní pak ČSSD.

4.4 *Struktura Evropského parlamentu dle frakcí po volbách v roce 2009*

Evropský parlament čítá sedm frakcí, jimiž jsou:⁸⁹

Evropská lidová strana a evropští demokraté (EPP-ED): mají 288 členů. V evropském parlamentu jsou početně a politicky nejsilnější. Frakce pojí dohromady křesťanské demokraty, pravicové a středové konzervativní proudy. Členové pochází ze všech 27 členských států EU.

Evropští socialisté (PES): Představují druhou nejsilnější frakci. Čítá 215 členů z 25 členských států.

Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE): Této straně náleží 101 členů z 22 členských států.

Unie pro Evropu národů (UEN): V této skupině je zastoupeno 44 pravicových poslanců ze 6 států EU, kteří odmítli vstup do EPP-ED.

Greens / EFA: Sdružuje 42 poslanců ze 13 členských zemí.

Konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice (GUE-NGL): Čítá 41 členů ze 14 členských států. Jsou zde zastoupeny politické strany z levé strany politického spektra.

⁸⁸ <http://www.volby.cz/pls/ep2009/ep13?xjazyk=CZ>

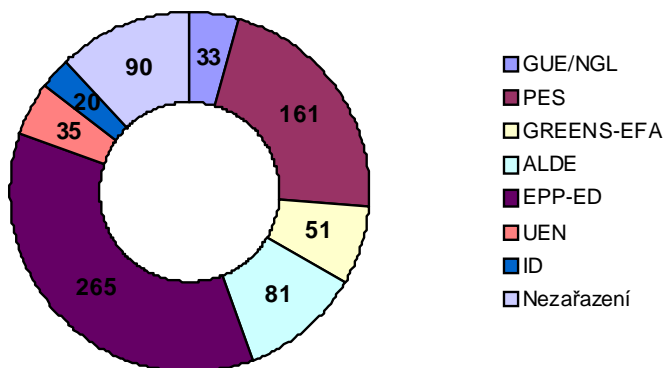
⁸⁹ <http://www.euroskop.cz/94/sekce/slozeni-evropskeho-parlamentu/>

Nezávislost / demokracie (ID): Působí zde 24 členů z 9 zemí Unie. Jde o sdružení pravice vyhraněných a euroskeptických poslanců.

Nezařazení: K žádné politické frakci se nezapojilo 30 poslanců z 10 zemí.

Skupina evropských konzervativců a reformistů (ECRG), 55 europoslanců.

Graf č. 5 - Struktura Evropského parlamentu dle frakcí po volbách v roce 2009

Zdroj: Volby do Evropského parlamentu 2009 [online]. 2009. Dostupný z WWW: <<http://volby.idnes.cz/Eurovolby-2009-evropa.asp>>.

Z Grafu je zřejmé, že ve volbách zvítězily středopravé strany. Většinu získaly především ve státech, jako je Německo, Francie a Velká Británie.

Celkem je v evropském parlamentu po volbách v roce 2009 736 křesel. Do frakce EPP-ED patřila např. ODS, která po volbách založila spolu s britskými konzervativci a dalšími šesti stranami novou frakci v Evropském parlamentu, nazvanou Skupina evropských konzervativců a reformistů (ECRG). Do frakce PES pak patří ČSSD, KSČM se v Evropském parlamentu hlásí k frakci GUE-NGL. Odhady výsledků předpokládaly, že strany, které se sdružují v konzervativní frakci Evropského parlamentu, by měli obsadit až 267 křesel. Socialisté pak zhruba 154. „Pro sociální demokraty je to skutečně velmi smutný večer. Jsme zklamaní. Ve většině členských států pro nás volby dopadly špatně“⁹⁰ Opačně pak znělo vyjádření konzervativní frakce „Pro nás je to úžasný večer. Socialisté trochu ztratili“⁹¹

⁹⁰ SCHULZ, M. Tisková konference Evropského parlamentu. Brusel. [online]. 2009, 8. června. Dostupný z WWW: <<http://novinky.cz>>.

⁹¹ DAUL, J. Tisková konference Evropského parlamentu. Brusel. [online]. 2009, 8. června. Dostupný z WWW: <<http://novinky.cz>>.

Ve většině zemí byla volební účast mezi 20 a 30 procenty. Protože v Belgii a Řecku jsou volby povinné, číslo volební účasti navyšují. Volební účast se zvýšila např. v Polsku a to poprvé od roku 1989. Na poměry Polska je 27 procent velký úspěch. Překvapení přišlo také ze Švédska, kde křeslo v europarlamentu získala Pirátská strana, která např. podporuje bezplatné stahování hudby, filmů či počítačových her.

4.5 *Shrnutí*

V této kapitole jsem nejprve analyzoval předvolební výsledky voleb do Evropského parlamentu. Z předvolebních průzkumů vyplynulo, že žádná z agentur či společností neodhadla volební výsledek naprosto přesně. Největší úspěch měla agentura Stem, která se k reálným výsledkům přiblížila nejvíce. Volby do Evropského parlamentu v roce 2009, stejně jako v roce 2004, vyhrála ODS. Se ziskem 31,45 procent hlasů porazila ČSSD o necelých 10 procent. „Je evidentní, že jsme tyto volby vyhráli“ řekl po sečtení většiny hlasů Mirek Topolánek. V oblasti regionální voličské podpory měla ODS nejsilnější postavení v Praze, kde dosáhla 40,29 procent oproti ČSSD, která uspěla především na Moravě a to v kraji Moravskoslezském, ve kterém získala 28,99 procent. ODS zvítězila v ČR v celkem 59 okresech z celkových 77. Evropský parlament čítá celkem 7 frakcí. Zařazení se k nim napomáhá jednotlivým stranám plnit jejich předvolební sliby. V případě, že by v Evropském parlamentu došlo ke spojení frakcí PES a EPP-ED, získaly by 426 křesel. ODS se spojením s konzervativními stranami vystavila v Evropském parlamentu riziku bezvýznamnosti. V Evropském parlamentu je zastoupeno 22 českých europoslanců. Evropská strana lidová (EPP) je s 265 poslanci nejsilnější frakcí v EP. Čeští členové této frakce jsou europoslanci J. Březina a Z. Rothová z KDU-ČSL. Frakce Strana evropských socialistů (PES) čítá 161 členů a mezi české europoslance patří Z. Brzobohatá, R. Dušek, R. Falbr, J. Havel, P. Poc, L. Rouček a O. Sehnalová, všichni z ČSSD.

5. Srovnání výsledků voleb v roce 2004 a 2009

Protože se volby do Evropského parlamentu v České republice konaly již podruhé, v následující kapitole porovnám předvolební průzkumy a výsledky voleb. „Rok 2004 byl v historii EU velmi významný ze dvou důvodů: Za prvé došlo k přistoupení největšího počtu zemí v dosavadním průběhu evropského integračního procesu. Za druhé se v případě voleb do Evropského parlamentu (EP) konaných ve dnech 10. – 13. června jednalo o první „celoevropské“ volby, při nichž občané z celkem dvaceti pěti států volili své zástupce v jednokomorovém EP.“⁹² Oproti roku 2004 také došlo především v rámci předvolební kampaně k výraznému posunu. Strany tehdy nevěděly, jak vlastně přizpůsobit své volební programy, jak vést a postavit svou volební kampaň. Tak např. ČSSD přizpůsobila kampaň pro volby do Poslanecké sněmovny, ostatní strany se přizpůsobovaly převážně volbám komunálním.

5.1 Srovnání průzkumů veřejného mínění v letech 2004 a 2009

Tabulka č.3: Průzkumy veřejného mínění různých agentur v letech 2004 a 2009

Strana	STEM		CVVM		SC&C	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
ODS	35,6	30,9	25,5	36,5	29,0	28,9
KSČM	19,0	13,3	11,5	15,5	14,0	13,4
ČSSD	10,0	27,0	9,5	28,0	13,0	27,8
KDU-ČSL	8,7	8,0	7,5	6,5	7,0	5,7
Nezávislí	8,1	-----	3,5	-----	8,0	-----
SNK-ED	5,5	-----	3,0	-----	5,0	-----

Zdroj: vlastní, na základě tiskových zpráv agentur STEM,CVVM,SC&C a ČSÚ

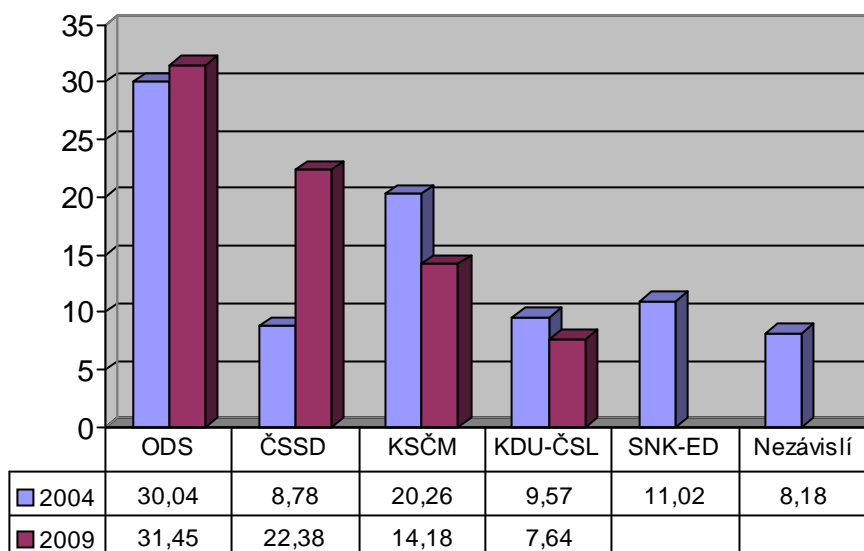
Pozn: V tabulce byly brány v potaz strany, které se v roce 2004 nebo v roce 2009 dostaly do Evropského parlamentu.

⁹² LINEK, L., LYONS, P. Vliv nabízených možností na odpovědi respondentů ohledně blízkosti k politickým stranám ve dvou šetřeních po volbách do EP 2004. In LINEK, L., OUTLÝ, J., TÓKA, G., BATORY, A. Volby do Evropského parlamentu 2004 1. vyd. Praha, Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2007, s. 141

Největší nárůst v preferencích v roce 2009 oproti roku 2004 měla sociální demokracie. Zatímco v roce 2004 ji agentury přisuzovaly zisk cca. 11 procent, v roce 2009 to bylo cca. 27,5 procenta, což je rozdíl necelých 17 procent. Další větší nárůst zaznamenala ODS v případě agentury CVVM. Zde zaznamenala ODS nárůstu o 11 procent oproti roku 2004. V ostatních případech se odhady téměř shodovaly, resp. se lišily o rozdíl max. 6 procent. Rozdíly v průzkumech veřejného mínění se mezi jednotlivými agenturami mohou lišit. Je to dáno především způsobem dotazování ale i dalšími okolnostmi.

5.2 Srovnání výsledků voleb v letech 2004 a 2009

Graf č. 6: Výsledky voleb do Evropského parlamentu v letech 2004 a 2009

Zdroj: vlastní, dle ČSÚ

Oproti roku 2004 se v roce 2009 do evropského parlamentu nedostaly 2 strany a to sice SNK-ED a Nezávislí. Strana zelených, která je zastoupena ve vládě ČR se do evropského parlamentu jako jediná z vládnoucích stran v roce 2009 nedostala.

Předvolební průzkumy jednotlivých agentur se jak v roce 2004, tak v roce 2009 příliš nelišily od skutečných výsledků, až na výjimky. V každém případě ovšem alespoň jedna z uvedených agentur odhadla výsledek téměř přesně. Největší nárůst ve volebních výsledcích, stejně tak jako ve předvolebních průzkumech zaznamenala sociální demokracie. Polepšila si téměř o 14,5 procent.

O 1,5 procenta voličů více pak volilo občanské demokraty. KSČM si pohoršila zhruba o 6 procent a lidovci o 2 procenta. Počet získaných mandátů v letech 2004 a 2009 ukazuje tabulka č. 2 v příloze. Z tabulky je zřejmé, že ODS i přes mírný nárůst voličů oproti roku 2004 zůstala na 9 mandátech. Výrazně si polepšila Česká strana sociálně demokratická, a to sice o 5 mandátů. Na stejné úrovni zůstali lidovci a o 2 mandáty oproti roku 2004 si pohoršili komunisté. Na otázku, kolik mandátů by chtěly jednotlivé strany získat, byly odpovědi následující. Mirek Topolánek (ODS) by považoval za úspěch cokoli nad sedm křesel a to se občanským demokratům splnilo. Téměř stejnou odpověď uvedl i Jiří Paroubek (ČSSD), z čehož vyplývá, že i sociální demokracie může být spokojena. Vojtěch Filip (KSČM) řekl, že pět mandátů by byl opravdový úspěch. Komunisté získali sice jen 4, ale útěchou jim může být, že v celkovém výsledku skončili třetí, hned za sociální demokracií. Na stejnou otázku odpovídal též Cyril Svoboda, který by za úspěch považoval alespoň udržení dvou mandátů, které získali ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Toto se lidovcům vyplnilo na 100 procent. Předseda Strany zelených Martin Bursík uvedl, že pro ně by byl úspěch dostat se do Evropského parlamentu. Toto jim bohužel nevyšlo.

5.3 Porovnání regionální voličské podpory v letech 2004 a 2009

„Z hlediska socioekonomických faktorů v roce 2004 měly v evropských volbách na volební podporu v regionech největší vliv výše nezaměstnanosti, úroveň vzdělání a také podíl samostatných pracovníků (podnikatelů): zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných“⁹³ Porovnáme-li voličskou podporu Občanské demokratické strany v letech 2004 a 2009, získala ODS nové voliče především v Moravskoslezském kraji a to o více než 5 procent. Dále pak ODS posílila svou pozici v Praze a Středočeském kraji. O méně než 5 procent voličů přišli občanští demokraté v kraji Ústeckém. Srovnáme-li úspěch sociálních demokratů v letech 2004 a 2009, získali více voličů ve všech krajích a to cca. o 15 procent. KSČM si výrazněji pohoršila v krajích Středočeském a Jihomoravském a Ústeckém, a to o více než 5 procent. Své voliče ztratili komunisté ale téměř ve všech krajích. Lidovci nepatrně ztratili své voliče v krajích Pardubickém a Moravskoslezském. Dále pak v krajích Vysočina, Jihomoravském a Olomouckém. Ve Zlínském kraji si pak KDU-ČSL své voliče udržela. Další dvě strany

⁹³ ŠARADÍN, P. Srovnávací analýza voleb prvního a druhého řádu v ČR. Volby do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny PČR. In LINEK, L., OUTLÝ, J., TÓKA, G., BATORY, A. Volby do Evropského parlamentu 2004 1. vyd. Praha, Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2007, s. 276

SNK-ED a Nezávislí, kteří byli zastoupeni v Evropském parlamentu v roce 2004 v roce 2009 již nezískali dostatečnou podporu a do Evropského parlamentu se nedostali. Kompletní přehled nalezneme v kapitole 4.3 – Regionální voličská podpora a dále v tabulkách č. 3 v příloze.

Zatímco v roce 2004 zvítězila ODS v 64 okresech z celkových 77⁹⁴, v roce 2009 pak v 59 okresech. Vítězné okresy v letech 2004 a 2009 viz.: mapa č.1 a mapa č. 2 v příloze. Z těchto je pak zřejmé, že oproti roku 2004 si ODS sice pohoršila o pět okresů, avšak díky lepším výsledkům ve zbývajících si občanští demokraté mírně polepšili. KSČM a KDU-ČSL, kteří figurovali jako vítězové v určitých okresech v roce 2004 již svůj úspěch nezopakovali a v roce 2009 nevyhráli v žádném okrese. Naopak sociální demokraté, kteří v roce 2004 nezvítězili v žádném okrese, se výrazně zlepšili a v roce 2009 zvítězili v 18 okresech.

5.4 Srovnání struktury Evropského parlamentu dle frakcí v letech 2004 a 2009

Počet křesel v Evropském parlamentu se oproti roku 2004 snížil. Zatímco stav Evropského parlamentu byl před volbami v roce 2009 785 křesel, po volbách v roce 2009 pak pouhých 736 křesel. Z grafu v kapitole 3.4. (Struktura Evropského parlamentu dle frakcí po volbách v roce 2009) a dále z grafu č. 2 (Evropský parlament dle frakcí před volbami v roce 2009) v příloze je zřejmé, v Evropě posílil především pravý střed. Největší podporu tyto strany získaly především v Německu, Francii, či Velké Británii. Na druhé straně socialisté ztráceli. Zejména evropské krajní levici způsobil zisk 34 křesel velké zklamání. „Důvodem tohoto výsledku je především ekonomická krize. V očích voličů je situace příliš vážná a lidé tak místo experimentů volí spíše tradiční strany, u nichž předpokládají lepší schopnost krizi čelit.“⁹⁵ Uskupení krajně levicových stran – GUE/NGL mělo v roce podíl 5,2% zástupců. V roce 2009 tento podíl činí pouze 4,6%, což znamená, že GUE/NGL má poprvé menší, než pětiprocentní zastoupení. Od vzniku Evropského parlamentu se tak potvrzuje trend, že krajní levice dostává stále méně křesel.

⁹⁴ ŠARADÍN, P. a kol. Volby do Evropského parlamentu v České republice. 1 vyd. Olomouc, 2004, s.246.

⁹⁵ EUROSKOP. [online]. 2009. Dostupný z WWW: <<http://euroskop.cz/45/12652/clanek/ust...>>

V tabulce č. 4 (Počet křesel podle zemí v letech 2004 a 2009) v příloze vidíme rozdíl v počtu křesel pro jednotlivé země v Evropském parlamentu. U zemí, které měly počet křesel v Evropském parlamentu po volbách v roce 2004 menší než 8, se počet křesel v roce 2009 nezměnil. U ostatních zemí s výjimkou Německa došlo k poklesu křesel, který byl způsoben celkovým snížením počtu poslanců v Evropském parlamentu.

5.5 *Shrnutí*

Tato kapitola se zabývá srovnáním výsledků voleb do Evropského parlamentu v letech 2004 a 2009. Podobně, jako v roce 2004 byla předvolební kampaň zaměřena především na domácí politiku a témata věnující se domácí politice. Tomuto se dá jen těžko zabránit. „Snad jediný způsob, jak by se tomu dalo zabránit, je přenést evropské volby na skutečnou evropskou úroveň. Tedy například tak, že by se ve volbách kandidovaly celoevropské strany, které by na své kandidátky vybíraly kandidáty v primárkách v národních státech. Takové strany by pak tak mnohem více akcentovaly evropská témata, než témata momentálně důležitá v jednotlivých národních státech.“⁹⁶ Největší nárůst v preferencích měla oproti roku 2004 sociální demokracie. Zatímco v roce 2004 ji agentury přisuzovaly zisk cca. 11 procent, v roce 2009 to bylo cca. 27,5 procenta. Velký skok zaznamenala sociální demokracie také ve výsledcích voleb. Popřela si téměř o 14,5 procent. Do Evropského parlamentu se oproti roku 2004 nedostaly 2 strany a to sice SNK-ED a Nezávislí. Dále Strana zelených, která je zastoupena ve vládě ČR se do Evropského parlamentu nedostala. Co se týká mandátů, ODS, stejně jako v roce 2004, zůstala na 9 mandátech, ČSSD získala o 5 mandátů více, než v roce 2004. Celkem tedy 7. KDU-ČSL zůstalo na 2 mandátech a komunisté si z původních 6 pohoršili o 2. Ve srovnání s rokem 2004, kdy ODS zvítězila v 64 okresech z celkových 77, si v roce 2009 v 5 okresech pohoršila. V konečném výsledku však získala více. Výrazně více získala ČSSD. V roce 2004 nevyhrála v žádném okrese, v roce 2009 pak v 18. Došlo také ke snížení křesel v Evropském parlamentu. Zatímco v roce 2004 jich bylo 785, v roce 2009 pak 736. V Evropském parlamentu se od jeho vzniku potvrzuje trend, že krajní levice získává stále méně křesel.

⁹⁶ PEHE, J. Co čekat od evropských voleb.,Parlamentní zpravodaj. 2009, 25. května .

6. Specifika voleb v jižních Čechách

V poslední kapitole se podívám, jak se volilo v jednotlivých okresech v jižních Čechách, jaká byla volební účast a kterým stranám se dařilo více a kterým méně.

Tabulka č. 4 Volební účast v jednotlivých okresech v jižních Čechách

Okres	Volební účast v %
České Budějovice	29,56
Český Krumlov	24,67
Jindřichův Hradec	26,41
Písek	27,72
Prachatice	24,47
Strakonice	26,82
Tábor	29,36

Zdroj: vlastní, podle ČSÚ

Tabulka ukazuje, že nejvyšší volební účast byla v Českých Budějovicích, naopak nejnižší v Prachaticích.

Ve zkoumaných okresech analyzuji, jakou podporu zde získaly nejúspěšnější politické strany a zároveň v jaké obci bylo dosaženo maximální volební účasti.

Tabulky č. 5: Úspěšnost a volební účast v jednotlivých okresech

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
České Budějovice	ODS	37,09	16 382	67,44	Venkov
	ČSSD	18,8	8 304	63,41	Strýčice
	KSČM	13,37	5 904	60,0	Habří
	KDU-ČSL	6,52	2 879	54,29	Závraty
	Suverenita	3,8	1 680	54,17	Vlkov
	Ostatní	20,42	9 025	51,92	Hradce

Zdroj: vlastní, dostupný z WWW: <<http://idnes.cz/evropsky-parlament-2009.asp?kraj=3&okres=3103>>

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Český Krumlov	ODS	31,49	3 722	54,24	Chlumeč
	ČSSD	21,53	2 545	36,9	Přísečná
	KSČM	16,48	1 948	35,13	Holubov
	KDU-ČSL	6,79	802	34,9	Rožmberk
	Suverenita	4,39	519	34,62	Zvíkov
	Ostatní	19,31	2 282	34,39	Zubčice

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Jindřichův Hradec	ODS	28,38	5 599	54,84	Vícemil
	ČSSD	24,73	4 878	48,39	K. Malíkov
	KSČM	16,91	3 336	46,75	Polště
	KDU-ČSL	8,05	1 588	44,26	Újezdec
	Suverenita	4,23	834	44,19	Báňovice
	Ostatní	17,71	3 491	43,7	Třebětice

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Písek	ODS	32,55	5 162	57,58	Minice
	ČSSD	21,87	3 468	51,85	Křižanov
	KSČM	16,4	2 600	45,78	Jickovice
	KDU-ČSL	7,43	1 178	44,93	Skály
	Suverenita	4,02	638	42,11	Okrouhlá
	Ostatní	17,71	2 812	41,86	Nerezce

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Prachatice	ODS	30,44	3 052	62,86	Bohunice
	ČSSD	23,36	2 342	51,52	Lužice
	KSČM	16,08	1 612	51,22	Olšovice
	KDU-ČSL	8,45	847	47,62	Zabrdí
	Suverenita	3,32	333	42,86	Babice
	Ostatní	18,37	1 839	42,35	Žárovná

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Strakonice	ODS	29,38	4 466	82,61	Kuřimany
	ČSSD	23,77	3 613	65,22	Měky nec
	KSČM	15,44	2 347	55,41	Pivkovic e
	KDU-ČSL	8,44	1 283	53,75	Hlupín
	Suverenita	4,46	678	53,33	Libětice
	Ostatní	18,49	2 813	52,78	Budyně

Okres	Úspěšnost politických stran			Nejvyšší volební účast	
	strana	procenta	hlasy	procenta	obec
Tábor	ODS	35,24	8 646	73,08	Záhoří
	ČSSD	20,87	5 121	71,74	Svrabov
	KSČM	15,45	3 790	69,64	Radimovice
	KDU-ČSL	5,86	1 437	54,72	Nasavrky
	Suverenita	3,7	907	53,19	Libějice
	Ostatní	18,91	4 635	49,06	Košín

Z tabulek je zřejmé, že nejvyšší volební účast v rámci jižních Čech byla, v obci Kuřimany v okrese Strakonice, kde dosáhla 82,61 procent. Následovala obec Záhoří v Táboře, kde volilo 73,08 procent voličů.

Z tabulek vyplývá, že volební výsledky jednotlivých politických stran jsou ve všech okresech jižních Čech vzácně vyrovnané. Ve všech jihočeských okresech se vítězem stala ODS. Nejvíce získala v Českých Budějovicích, kde získala 37,09 procent. Nejméně pak získala v okrese Jindřichův Hradec. Získala zde 28,38 procent. Na druhém místě se ve všech okresech umístili sociální demokraté. Největšího úspěchu dosáhla ČSSD v Jindřichově Hradci a to 24,73 procent. Nejméně jejích voličů pak přišlo v Českých Budějovicích, kde ČSSD získala 18,8 procent. Největší procentuální rozdíl mezi ODS a ČSSD byl v okrese České Budějovice, kde měla ODS, jako již tradičně, velmi silné postavení. Rozdíl činil 18,29 procent. Naopak nejmenší rozdíl byl v okrese Jindřichův Hradec, a to sice 3,65 procenta. Dále následují KSČM, KDU-ČSL, Suverenita a ostatní.

Srovnání výsledků voleb podle okresů bývá obvykle velmi zajímavé, protože odráží sociálně-ekonomickou úroveň a náladu obyvatel v rámci regionu, ale jak lze vidět, jsou jižní Čechy v tomto směru konzervativní. Ve volbách do Evropského parlamentu ODS celorepublikově zvítězila nad ČSSD o 9,07 procent. V jižních Čechách tento rozdíl činil 9,94 procent. Na základě tohoto výsledku lze říci, že výsledky voleb se v jihočeském regionu od zbytku ČR příliš nelišily.

Závěr

Z analýzy volebních programů nejsilnějších politických stran vyplývají následující fakta. V rámci ekonomické situace a protikrizových opatření klade ODS důraz zejména na zavedení slev na sociálním pojištění pro zaměstnavatele, zrychlení odpisů majetků, které pomůže především podnikatelům, změnu nedokonalého insolventního zákona a zachování životaschopných firem apod. Druhou oblastí, na kterou se ODS zaměřila, byl pracovní trh. Protože nepružný trh neumožňuje firmám přijímat více zaměstnanců a vytvářet nová pracovní místa, zdůrazňuje ODS nutnost pokračovat v reformách sociálního systému. Prioritou je snižovat daně tak, aby se občané mohli sami rozhodnout, jak své peníze využijí. Novinkou, kterou chce ODS prosadit je zavedení „třírychlostní“ rodičovské dovolené. Větší pozornost stárnoucí populaci chce ODS dosáhnout především podporou pobytu seniorů v domácím prostředí, provázáním sociální a zdravotní péče, podporou komunitních center a stacionářů, zvýšením kvality ústavní péče. Poslední oblastí, na kterou ODS klade ve svém programu důraz je energetická bezpečnost a soběstačnost. Zejména po plynové krizi „oprášila“ ODS projekt Nabucco. Volební program je poměrně rozsáhlý a přehledný. ODS se věnuje téměř výhradně domácí tematice.

ČSSD pak v oblasti sociální ochrany a stimulace chce zavést půjčky pro mladé lidi, zavést studentské půjčky a půjčky na bázi stavebního spoření atd. V oblasti zdravotnictví je pak nejvýznamnějším cílem, který zajisté zapůsobil na voliče, zrušení poplatku ve zdravotnictví a výrazné zlepšení zdravotní péče. ČSSD chce prosadit zlepšení podmínek pro zaměstnance i zaměstnavatele, vytvoření širšího prostoru pro rozvoj malého a středního podnikání. Za důležité ČSSD považuje nutnost zaměřit se na stabilizaci klíčových subjektů, oživení hospodářské aktivity. Ve svém programu se sociální demokraté věnují nejen České republice a domácím tématům, ale též frakci s názvem Strana evropských socialistů (PES), jejíž členem v Evropském parlamentu jsou. Volební program je rozsáhlý, přehledně uspořádán do kapitol.

KSČM se ve svém programu zmínila o finanční krizi, o politice NATO, kterou razantně odmítá. Rovněž je proti rozpoutávání lokálních válek, především v zájmu USA. Odmítají aktivitu ohrožující bezpečnost občanů a ekonomickou stabilitu. Prosadí chce skutečnou rovnost občanů, demokracii, spravedlnost, ale také mezigenerační solidaritu a ochranu práv dětí. Evropská bezpečnost má být vybudována jako obranná plat-

forma a nepodřizovat se zájmům cizích velmocí. Odmítá pokračovat v neoliberalní politice EU.

Lidovci chtějí prosazovat především otevřené sociálně tržní hospodářství. Ve svém programu dále kladou důraz na boj s terorismem, boj proti organizovanému zločinu a proti obchodu s „bílým masem“. V oblasti energetiky pak zdůrazňují nutnost volby správné energetické koncepce a především snížení energetické závislosti na Rusku. V otázce sjednocené Evropy, které se věnují, vyjadřují svůj nesouhlas se vstupem Turecka do Evropské unie. Volební program dostatečně popisuje zvolená témata a je přehledně uspořádán.

Strana zelených chce v oblasti financí a podnikání prosadit regulační rámec. V Evropské unii chtějí vytvořit miliony pracovních míst. Volební program je poměrně rozsáhlý a vyjadřuje se k mnoha oblastem, nejen k těm, které jsou typické pro Stranu zelených.

Z komparace volebních programů vyplývá, že se strany věnují spíše domácím tématům a to i přes to, že se jedná o volby do Evropského parlamentu. Situaci výstižně charakterizoval politolog J. Pehe: „Zneužívání eurovoleb pro domácí politická cvičení se dá v současnosti ovšem jen těžko zabránit. Nejenže se eurovolby konají v řadě zemí uprostřed domácích volebních období, a voliči je tudíž vnímají jako jakési referendum o domácí politice, ale navíc kandidátky staví převážně strany, které hrají hlavní roli na národní úrovni.“⁹⁷ Politické strany provádějí jakýsi test témat, který následně chtějí využít ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR. Oblastmi, kterými se politické strany převážně zabývají, jsou např. pracovní trh a nezaměstnanost, energetická soběstačnost, sociální systém v ČR a neposlední řadě také zdravotnictví a poplatky ve zdravotnictví.

Z analýzy předvolebních průzkumů vyplynulo, že žádná z agentur či společností neodhadla volební výsledek naprosto přesně. Největší úspěch měla agentura Stem, která se k reálným výsledkům přiblížila nejvíce. Volby do Evropského parlamentu v roce 2009, stejně jako v roce 2004, vyhrála ODS. Se ziskem 31,45 procent hlasů porazila ČSSD o necelých 10 procent. V oblasti regionální voličské podpory měla ODS nejsilnější postavení v Praze, kde dosáhla 40,29 procent oproti ČSSD, která uspěla především

⁹⁷ Pehe, J. Co čekat od evropských voleb?, Parlamentní zpravodaj. 2009, 25. května.

na Moravě a to v kraji Moravskoslezském, ve kterém získala 28,99 procent. ODS zvítězila v ČR v 59 okresech, ČSSD pak v 18 okresech z celkových 77. Evropský parlament čítá celkem 7 frakcí. Zařazení se k nim napomáhá jednotlivým stranám plnit jejich předvolební sliby. Příkladem je ČSSD, která se hlásí do frakce Strana evropských socialistů (PES). ODS založila spolu s britskými konzervativci a dalšími šesti stranami novou frakci v Evropském parlamentu, nazvanou Skupina evropských konzervativců a reformistů (ECRG). Ve frakci je 55 europoslanců, z nichž 9 jich bylo zvoleno za ODS. Ze silné frakce Evropská lidová strana a evropští demokraté (EPP-ED) tak ODS vstupuje do frakce s extrémními stranami a vystavuje se tak riziku bezvýznamnosti v Evropském parlamentu.

Pokud porovnáme výsledky voleb do Evropského parlamentu v letech 2004 a 2009 vyplynulo, že podobně, jako v roce 2004, byla předvolební kampaň zaměřena především na domácí politiku a témata věnující se domácí politice. Tomuto se dá jen těžko zabránit. Jediným způsobem je, že by ve volbách kandidovaly celoevropské strany, které by na své kandidátky vybíraly kandidáty v primárkách v národních státech. Takové strany by pak více akcentovaly evropská témata, než témata národních států. Největší nárůst v preferencích měla oproti roku 2004 sociální demokracie. Zatímco v roce 2004 ji agentury přisuzovaly zisk cca. 11 procent, v roce 2009 to bylo cca. 27,5 procenta. Velký skok zaznamenala sociální demokracie také ve výsledcích voleb. Polepšila si téměř o 14,5 procent. Do Evropského parlamentu se oproti roku 2004 nedostaly 2 strany a to sice SNK-ED a Nezávislí. Strana zelených, která je zastoupena v Poslanecké sněmovně PČR se do Evropského parlamentu také nedostala. ODS, stejně jako v roce 2004, zůstala na 9 mandátech, ČSSD získala o 5 mandátů více, než v roce 2004. Celkem tedy 7. KDU-ČSL zůstala na 2 mandátech a komunisté si z původních 6 pohoršili o 2. Ve srovnání s rokem 2004, kdy ODS zvítězila v 64 okresech z celkových 77, si v roce 2009 v 5 okresech pohoršila. V konečném výsledku však získala více. Výrazně více získala ČSSD. V roce 2004 nevyhrála v žádném okrese, v roce 2009 pak v 18. Došlo také ke snížení křesel v Evropském parlamentu. Zatímco v roce 2004 jich bylo 785, v roce 2009 pak 736. V Evropském parlamentu se od jeho vzniku potvrzuje trend, že krajní levice získává stále méně křesel.

Poslední část práce je věnována specifikám voleb v Jihočeském kraji. Volební výsledky jednotlivých politických stran jsou ve všech okresech jižních Čech vzácně vyrovnané. Všude zvítězila ODS. Nejvíce získala ODS v Českých Budějovicích, kde

získala 37,09 procent. Nejméně pak získala v okrese Jindřichův Hradec, 28,38 procent. Na druhém místě se ve všech okresech umístili sociální demokraté. Největšího úspěchu dosáhla ČSSD v Jindřichově Hradci a to 24,73 procent. Nejméně jejich voličů pak přišlo v Českých Budějovicích, kde ČSSD získala 18,8 procent. Dále následují KSČM, KDU-ČSL, Suverenita a ostatní. Srovnání výsledků voleb podle okresů bývá obvykle velmi zajímavé, protože odráží sociálně-ekonomickou úroveň a náladu obyvatel v rámci regionu. Jak lze vidět, jsou jižní Čechy v tomto směru značně konzervativní

Volební účast v roce 2004 při volbách do Evropského parlamentu byla 28,32 %, také v roce 2009 byla velmi podobná, a to sice 28,22 %. Výsledky voleb mohly ovlivnit mnohé faktory, pád vlády, předsednictví ČR v EU apod. V úvahu ovšem přichází otázka, proč nevyhrála sociální demokracie, když je doba krize? Jak již bylo řečeno, faktorů bylo určitě více. Nemyslím si, že by občanští demokraté měli oproti sociální demokracii výraznější převahu, ale více pravicových voličů se rozhodlo přijít k urnám. Také to mohlo rozhodnout. Právě na volební účast velmi doplatili sociální demokraté ve volbách v roce 2004. Ať už vyhrál kdokoliv, domnívám se, že výsledek říká, že kromě Zelených by všechny strany, které získaly europoslance, mohly být plně spokojeny.

Seznam použité literatury

1. ADAM, B. ODS a ČSSD na webu: vtipy, parodie, výpady. Mladá fronta DNES. Mafra. 2009. 25. května. s. 02.
2. ČABANOVÁ, A. Poplatky a ODS? Zapomeňte. Lidové noviny. NLN. 2009. 14 května.
3. DOČKAL, V., KANIOK, P., ZÁVĚŠICKÝ, J. Evropský Parlament. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2007. 174 s. ISBN 978-80-210-4329-9.
4. Evropské starosti: od Gazy až po referendum v Irsku. Mladá fronta Dnes. Mafra. 2009. 1. července. s. 06.
5. HAIS, M., VRBA, J. Lesy jsou účinnou krajinnou klimatizací. Právo. Borgis. 2009. 2. července.
6. HEKALA, M. Volení analytici demokracie. Právo. Borgis. 2009. 26. června. s. 06.
7. JELÍNEK, L. Trable opuštěných lidovců. Právo. Borgis. 2009. 26. května. s. 06.
8. LINEK, L., OUTLÝ, J., TÓKA, G., BATORY, A. Volby do Evropského parlamentu 2004. 1. vyd. Sociologický ústav AV ČR Praha: 2007. 314 s. ISBN: 978-80-7330-106-4.
9. MATYÁŠ, Z. ČSSD podpořil i kancléř Gerhard Schröder. Mladá Fronta DNES. Mafra. 2009. 3. května. s. 01.
10. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Právo. Borgis. 2009, 9. června. s. 01.
11. Parlamentní zpravodaj. 2009. s. 68
12. PROCHÁZKA, M. Plynová krize se bude do konce roku opakovat. Borgis. Právo. 2009. 23. června. s. 04.
13. PŘIBIL, M. Bursíkovi zelení jdou po Klausovi i Janečkovi. Borgis. Právo. 2009. 25. května. s. 02.
14. SHACKLETON, M., PETERSON, J. The European Parliament. In. The Institutions of the European Union. Oxford: Oxford University Press, 2002. 416 s. ISBN13: 978-0-19-927900-5.
15. SOBOTKA, B. Borgis. Právo. 2009. 3. června. s. 01.
16. ŠARADÍN, P. a kol. Volby do Evropského parlamentu v České republice. 1 vyd. Olomouc: Periplum, 2004. 320 s. ISBN 80-86624-22-6.
17. VAVROŇ, J. Růst nezaměstnanosti se v květnu zastavil. Borgis. Právo. 2009. 9. června. s. 01.

18. VAVROŇ, J., ŠKODOVÁ, H. Fischer s nápadem plošných sociálních škrťů u politiků neuspěl. *Borgis. Právo*. 2009. 3. června. s. 01.
19. Volební program ODS – Volby 09
20. Volební program ČSSD – Jistota, program pro rok 2009
21. Volební program KSČM – Otevřený volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu 2009
22. Volební program KDU-ČSL – Volební program pro volby do Evropského parlamentu 2009 – 2014
23. Volební program Strany zelených – Program Strany Zelených do Evropských voleb

Elektronické zdroje

1. ČSU. Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 05.06 – 06.06.2009 [online]. Praha: 2009 [cit. 8. června 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.volby.cz/pls/ep2009/ep121?jazyk=CZ>>
2. ČSU. Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 11. – 12.06.2004. Praha: 2004 [cit. 8. června 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.volby.cz/pls/ep2004/ep111?jazyk=CZ>>
3. ČT24. Lidovecké hvězdy vyrazí do evropských voleb na kole [online]. Praha: 2009 [cit. 20. dubna 2009]. Dostupné na WWW: <www.ct24.cz/evropske-volby/provolby-kampan/52246-lidovecke-hvezdy-vyrazi-do-evropskych-voleb-na-kole>
4. ČT24. ČSSD v závěru kampaně podpoří Gerhard Schröder [online]. Praha: 2009 [cit. 1. června 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ct24.cz/evropske-volby/eurovolby-kampan/56553-cssd-v-zaveru-kampane-podpori-gerhard-schroder/>>
5. ČT24. ČSSD přitvrdila v předvolební kampani proti ODS [online]. Praha: 2009 [cit. 20. května 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.ct24.cz/domaci/55332-cssd-pritvrdila-v-predvolebni-kampani-proti-ods/>>
6. Novinky.cz. Eurovolby v přesných číslech [online]. Praha: 2009 [cit. 8. června 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/170738-eurovolby-v-presnych-cislech-podivejte-se-jak-se-kde-volilo>>

7. Růžičková, A. Česká televize narušuje KSČM předvolební kampaň, tvrdí Filip [online]. Praha: 2009 [cit. 2. června 2009]. Dostupné na WWW: <<http://mediafax.cz/politika/2879106-ceska-televize-narusuje-kscm-predvolebni-kampan-tvrdi-filip>>
8. Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 11. – 12.06.2004. <<http://www.volby.cz/pls/ep2004/ep111?jazyk=CZ>>
9. Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 05.06 – 06.06.2009. <<http://volby.cz/pls/ep2009/ep121?jazyk=CZ>>

Seznam Zkratk

ODS	Občanská demokratická strana
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Česká strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
SNK – ED	Sdružení nezávislých kandidátů – Evropští demokraté
EPP-ED	Evropská lidová strana a evropští demokraté (European People's Party and European Democrats)
PES	Strana evropských socialistů (Party of European Socialists)
ALDE	Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (Alliance of Liberals and Democrats for Europe)
UEN	Unie pro Evropu národů (Union for Europe of the Nations)
GUE-NGL	Konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice (Gauche Unitaire Européene – Nordic Green Left)
ID	Nezávislost / demokracie (Independence / Democracy)
ECRG	Skupina evropských konzervativců a reformistů (European Conservatives and Reformers Group)

Seznam příloh:

Tab. 1: Výsledky voleb do Evropského parlamentu.....	72
Mapa č. 1: Vítězné strany pro volby do Evropského parlamentu v roce 2009...	73
Mapa č. 2: Vítězné strany pro volby do Evropského parlamentu v roce 2004...	73
Tab. č. 2: Mandáty, které získaly strany při volbách do EP v letech 2004 a 2009	74
Tab. č. 3: Regionální voličská podpora ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004.....	74
Graf č. 1: Evropský parlament dle frakcí po rozšíření EU v roce 2007.....	75
Tab. č. 4: Počet křesel dle frakcí v letech 2004 (2007) a 2009.....	75
Tab. č. 5: Počet křesel podle zemí v letech 2007 a 2009.....	76

Přílohy:

Tab. 1: Výsledky voleb do Evropského parlamentu v roce 2009

číslo	Název strany	Platné hlasy	
		celkem	v procentech
1	Libertas.cz	22 243	0,94
2	Křesť. Demokr. Unie-Čs. str. lid.	180 451	7,64
3	Věci veřejné	56 636	2,40
4	Občanská demokratická strana	741 946	31,45
5	Suverenita	100 514	4,26
6	Volte Pr. Blok-www.cibulka.net	23 612	1,00
7	Sdruž. pro rep. – Repl. str. Čsl.	7 492	0,31
8	Česká strana národně socialistická	3 269	0,13
9	Evropská demokratická strana	68 152	2,88
10	Strana svobodných demokratů	1 423	0,06
11	Demokratická Strana Zelených	14 761	0,62
12	Česká strana národně sociální	791	0,03
13	Národní strana	6 263	0,26
14	SDŽ – Strana důstojného života	17 061	0,72
15	Humanistická strana	4 584	0,19
16	Moravané	9 086	0,38
17	Spojení demokraté – Sdruž. nezáv.	1 501	0,06
18	Liberálové.CZ	1 775	0,07
19	Strana demokracie a svobody	986	0,04
20	Nejen has. a živn. s uč. do Evropy	6 904	0,29
21	Komunistická strana Čech a Mor.	334 577	14,18
22	Starostové a nezávislý	56 984	2,28
23	Strana svobodných občanů	29 846	1,26
24	SNK Evropští demokraté	39 166	1,66
25	Balbínova poetická strana	3 711	0,15
26	Strana zelených	48 621	2,06
27	Koruna Česká	4 449	0,18
28	Lidé a Politika	545	0,02

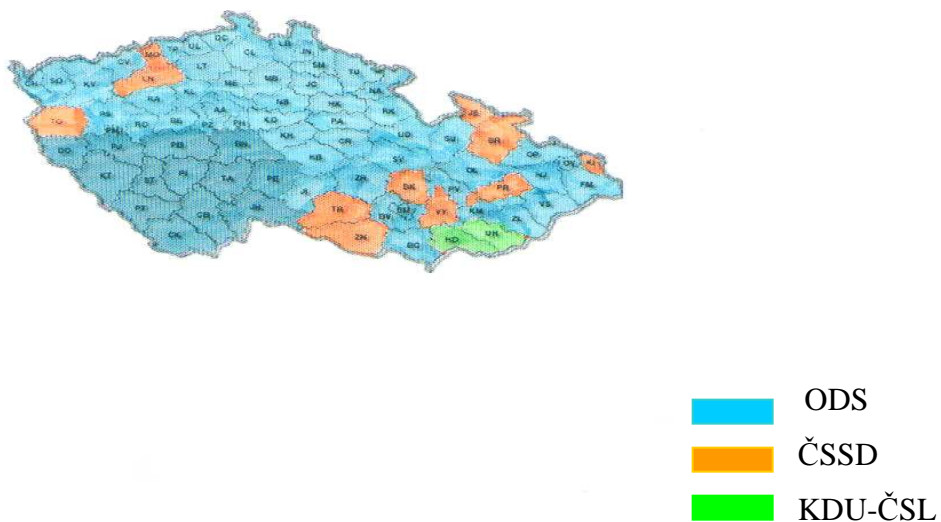
29	Strana soukromníků ČR	4 544	0,19
30	Zelení	3 717	0,15
31	Dělnická strana	25 368	1,07
32	NEZÁVISLÍ	12 824	0,54
33	Česká strana sociálně demokratická	528 132	22,38

Zdroj: vlastní podle ČSÚ

Mapa č. 1: Vítězné strany pro volby do Evropského parlamentu v roce 2009⁹⁸

Mapa č. 2: Vítězné strany pro volby do Evropského parlamentu v roce 2004⁹⁹

⁹⁸ Vlastní podle ČSÚ

⁹⁹ ŠARADÍN, P. a kol. Volby do Evropského parlamentu v České republice. Olomouc, 2004. s. 246.

Tabulka č. 2: Mandáty, které získaly strany při volbách do EP v letech 2004 a 2009

Strana	ODS	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	Nezávislí	SNK-ED
2004 ¹⁰⁰	9	2	2	6	2	3
2009 ¹⁰¹	9	7	2	4	0	0

Tabulky č. 3: Regionální voličská podpora ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004¹⁰²

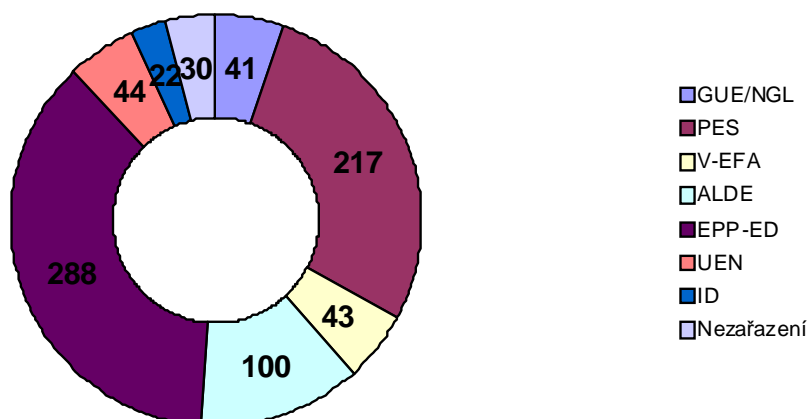
	Procentuální podpora v jednotlivých krajích						
	< 10	10%-14,99%	15%-19,99%	20%-24,99%	25%-29,99%	30%-34,99%	35<
Olomoucký	ČSSD		KDU-ČSL	ODS			
				KSČM			
Karlovarský	ČSSD			KSČM	ODS		
	KDU-ČSL						
Ústecký	ČSSD				KSČM	ODS	
	KDU-ČSL						
Pardubický	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM		ODS		
Vysočina	ČSSD		KDU-ČSL	KSČM	ODS		
Jihomoravský	ČSSD		KDU-ČSL	KSČM	ODS		
Zlínský	ČSSD		KSČM		ODS		
			KDU-ČSL				
Jihočeský	ČSSD			KSČM		ODS	
	KDU-ČSL						
Plzeňský	ČSSD			KSČM		ODS	
	KDU-ČSL						
Liberecký	ČSSD		KSČM			ODS	
	KDU-ČSL						
Královéhrad.	ČSSD		KSČM			ODS	
	KDU-ČSL						
Moravskosl.		ČSSD		ODS			
		KDU-ČSL		KSČM			
Praha	ČSSD	KSČM				ODS	
	KDU-ČSL						
Středočeský	ČSSD			KSČM		ODS	
	KDU-ČSL						

¹⁰⁰ Šaradín, P. a kol. Volby do Evropského parlamentu v České republice. 1 vyd. Olomouc: 2004, s. 239 – 240.

¹⁰¹ vlastní, dle ČSÚ. Dostupné též na: <http://www.volby.cz/pls/ep2009/ep144?xjazyk=CZ>

¹⁰² vlastní podle ČSÚ

Graf č. 1: Evropský parlament dle frakcí po rozšíření EU v roce 2007¹⁰³

Tabulka č. 4: Počet křesel dle frakcí EP v letech 2004 (2007) a 2009

Frakce v EP	Počet křesel v letech			Rozdíl v letech 2007 a 2009	Počet europosl. z ČR v r. 2009
	2004	2007	2009		
GUE/NGL	41	41	33	-8	4
PES	200	217	161	-56	7
V-EFA	42	43	51	8	0
ALDE	88	100	81	-19	0
EPP-ED + ECR	268	288	265	-23	2 + 9
EUN	27	44	35	-9	0
ID	37	22	20	-2	0
Nezařazení	29	30	90	60	0
CELKEM	732	785	736	-49	22

Zdroj: vlastní, dle ČSÚ, 2009

¹⁰³ <http://www.volby.idnes.cz/eurovolby-2009-evropa.asp>

Tabulka č. 5: Počet křesel podle zemí v letech 2007 a 2009

Země	Počet poslanců		Rozdíl v letech 2009 a 2007
	2009	2007	
Německo	99	99	0
Velká Británie	72	78	-6
Francie	72	78	-6
Itálie	72	78	-6
Španělsko	50	54	-4
Česká Republika	22	24	-2
Portugalsko	22	24	-2
Řecko	22	24	-2
Maďarsko	22	24	-2
Švédsko	18	19	-1
Rakousko	17	18	-1
Bulharsko	17	18	-1
Slovensko	13	14	-1
Finsko	13	14	-1
Dánsko	13	14	-1
Irsko	12	13	-1
Litva	12	13	-1
Lotyšsko	8	9	-1
Slovinsko	7	7	0
Lucembursko	6	6	0
Kypr	6	6	0
Estonsko	6	6	0
Malta	5	5	0
Polsko	50	54	-4
Rumunsko	33	35	-2
Nizozemsko	25	27	-2
Belgie	22	24	-2
CELKEM	736	785	-49

Zdroj: vlastní, podle Evropského parlamentu

Abstrakt

KORBEL, M. Analýza volebních programů a výsledků voleb do Evropského parlamentu v roce 2009: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 78 s. Vedoucí bakalářské práce Doc. Dr. Mgr. Pána Lubomír, Ph.D.

Klíčová slova: Volební kampaň, analýza, komparace volebních programů, výsledky voleb do Evropského parlamentu.

Práce analyzuje, na základě studia, přípravy, odborné literatury, volebních programů a informačních brožur, průběh a obsah volební kampaně, volební programy, výsledky evropských voleb v ČR a účast na těchto volbách. Dále pak provádí komparaci volebních programů a porovnává výsledky voleb s rokem 2004, kdy tyto volby proběhly v ČR poprvé. Poslední kapitola věnovaná specifikám voleb v Jižních Čechách porovnává jednotlivé okresy. Toto srovnání bývá obvykle velmi zajímavé, neboť odráží sociálně – ekonomickou úroveň obyvatel regionu. Jižní Čechy jsou v tomto směru značně konzervativní. Celkové výsledky voleb v ČR mohla ovlivnit řada faktorů, kterými jsou např. finanční krize, pád vlády, české předsednictví v EU a další. Práci uzavírá srovnání výsledků voleb jihočeského regionu s ostatními regiony v ČR.

Abstract

KORBEL,M.Analysis of the European Parliament election programmes and results of the elections in 2009: Bachelor work. České Budějovice: School of European and Regional Studies, o.p.s., 2010. 78s. The leader of Bachelor work Dr. Mgr. Pána Lubomír, Ph.D.

Key words: Election campaign, analysis, comparison of election programmes, the European Parliament election results.

The work analyses the process and contents of the election campaign, election programmes, European election results in the Czech Republic and poll at the elections on the basis of studies, preparation, specialized literature, election programmes and information brochures.

It makes a comparison of election programmes and compares the election results with those in 2004 when the elections took place in the Czech Republic for the first time. The last chapter describing election specificities in South Bohemia compares its districts. This comparison is usually very interesting, because it reflects the social- economic level of this region's inhabitants. South Bohemia is in this respect very conservative. Total election results in the Czech Republic might have been influenced by a range of factors, for example the financial crisis, the government fall, Czech chairmanship in the EU and others.

The work is finished by a comparison of election results in South Bohemia with those in other regions in the Czech Republic.